

දැනැමි ලොවක සතුටු සිත්

සකුණග්භි සූත්‍රය
චූළගෝසිංහ සූත්‍රය

ආචාර්ය පූජනීය
මිරිස්සේ ධම්මික ස්වාමීන් වහන්සේ

(ධර්ම දානය පිණිසයි.)

“ප්‍රඥා ප්‍රභා”
සිරි සුදස්සනාරාම සදහම් සෙනසුන
පන්තිපිටිය පාර,
බත්තරමුල්ල.
web : www.buddhismforyou.org

මුද්‍රණය
පියසිරි මුද්‍රණාලය සහ සමාගම
අංක 469, අතුරුගිරිය පාර, මාලබේ.
වෙලි : 011-2561551

පුණ්‍යානුමෝදනා

සිරි සුදර්ශනාරාම සදහම් සෙනසුනෙහි ප්‍රධාන අනුශාසක,
අති පූජනීය මිරිස්සේ ධම්මික ස්වාමීන් වහන්සේට කායික
මානසික නිරෝගි බව හා උතුම් චතුරායඝී සත්‍ය ධර්මය අවබෝධ
වේවා! ආරාම වාසී සියලුම ස්වාමීන් වහන්සේලාටද නිරෝගී සුව
චිර ජීවනය ලැබේවා!

අංගොඩ වල්පොල සිංහ භාඨවෙයාර් අධිපතිව සිට නැසී
ගිය මාගේ දයාබර ස්වාමි පුරුෂයා වූ සිංහසේන රත්නායක
මහතාට හා මාගේ පියාණන්ට නිවන් සුව ලැබීම පිණිස මෙම ධර්ම
දානය කුසලය හේතු වේවා! මියගිය සියලු ඥාතීන්ටද මේ පින්
අයිති වේවා!

සුඡීවත්ව වෙසෙන මෑණියන්, දුව, පුතා, බෑණා ඇතුළු
සහෝදර, සහෝදරියන්ට තෙරුවන් බලෙන් නිදුක්, නිරෝගී සුව
හා සියලු අභිවාද්ධියම වේවා!

දේවිකා කල්දේරා

නො. 126/2, වල්පොල,
අංගොඩ.

“යෙ තරන්ති අණ්ණවං
සරං සේතුං කඛාන විසජ්ජ පල්ලොති
කුල්ලංහි ජනො පබන්ධති
තිණ්ණා මේධාවිනො ජනාති”

යම් කෙනෙක් (ගැඹුරු) සංසාර සාගරය සහ
තෘෂ්ණා නදිය තරණය කෙරෙත්ද, ඔහු ආයඝී මාර්ගය
නැමති පාලම (ඒදණ්ඩ) බැඳ, දිය පිරුණු වළවල් ස්පර්ශ
නොකොට තරණය කෙරෙති. මේ ජනයා, මේ දිය තරණය
කිරීම සඳහා පහුරු බඳී. ආයඝී මාර්ගයෙන් යුත් ජනයෝ
පහුරක් නැතිවම තරණය කළහ.

(බුද්ධක නිකායේ උදාන පාලියේ පාටලිගාමීය සූත්‍රය)

සොයාගෙන යන්නේ තමන් ඇසෙන් දකින, කණෙන් අසන, නාසයට දූනෙන, දිවෙන් ලබන, කයට මුණගැසෙන, හිතට හමුවෙන මෙන්න මේ ලෞකික අරමුණයි. මිල මුදල්, ධන ධාන්‍ය, ගේ දොර කියලා බොහෝ දෙනා මේ අරමුණු හඳුන්වනවා. මේවා සැප සතුට සොම්නස් යනුවෙන් අශ්‍රැතවත් පෘථග්ජන ඇත්තෝ මේවා ලබන්න බොහොම වෙහෙසෙනවා.

සකුණග්භි සූත්‍ර දේශනාව

නමෝ තස්ස භගවතෝ අරහතෝ සම්මා සම්බුද්ධස්ස
නමෝ තස්ස භගවතෝ අරහතෝ සම්මා සම්බුද්ධස්ස
නමෝ තස්ස භගවතෝ අරහතෝ සම්මා සම්බුද්ධස්ස

ගෝචරේ භික්ඛවේ වරථ සකේ පෙත්තිකේ විසයේ
ගෝචරේ භික්ඛවේ වරතං සකේ පෙත්තිකේ විසයේ
නලච්ඡති මාරො ඔතාරං නලච්ඡති මාරො ආරම්මණංති

කාරුණික වූ පින්වතුනි,

තුණුරුවන් සතු අනන්ත අසිරිමත් වූ ගුණ බෙලෙන් පින්වත් ඔබ සියළු දෙනාටම ජීවිත ගමනේ හැම සැනසිල්ලක්, යහපතක්, අභිවාද්ධියක් සැලසේවා. ධර්මානු ධර්ම පිළිවෙත් මගෙහි හැම සොම්නස් සැලසී මේ දේශනාවක් ඒ උතුම් වතුරාර්ය සත්‍ය ධර්මය අවබෝධයෙන් අමා නිවන් පිණිසම උපනිශ්‍රය වේවායි පළමු කොට මහත් වූ කරුණාවෙන් අධිෂ්ඨාන කරනවා. ප්‍රාර්ථනා කරනවා.

ධර්ම ශ්‍රවණය කරන මේ රටෙහිත් ලොව කොතනක හෝ ඒ හැමත් දහමෙන් සුවපත් වෙලා ජීවිත ගමනේ හැම සැනසිල්ලක්ම වී ධර්මාවබෝධය පිණිසම වේවායි නැවතත් සෙත් ප්‍රාර්ථනා කරනවා. අධිෂ්ඨාන කරනවා.

අප සියළු දෙනාම ගතවෙන හැම මොහොතක් පාසාම බලාපොරොත්තු වන්නේ ජීවිතයේ සන්තෘෂ්ඨියයි සැනසිල්ලයි. අශ්‍රැතවත් පෘථග්ජන අය සතුට, සැනසුම, සොම්නස යනුවෙන් සිතා

දවස ආරම්භ කළ මොහොතේ පටන් යම් විටෙක අතොරක් නැතිව මහත් සේ වෙහෙසෙමින් සොයාගෙන යන්නේ, මේ ලෞකික සම්පත් එකතු කරගන්නටයි ළංකර ගන්නටයි.

මේ ලෞකික වස්තූන් සතුටක් ලබන්න උදව් වෙන බව, උපකාරී වන බව සැබෑව. එහෙත් තථාගත බුදුරජාණන් වහන්සේ පෙන්වා දුන් සතුට නම්, සොම්නස නම්, ඒ ලෞකික වස්තු නොවේ. ඒ ලෞකික වස්තු පවා සතුටට සැනසිල්ලට උපකාර ධර්මයක් කරගෙන සැබෑවටම සන්තෘෂ්ඨිය කුමක්දැයි ඔබටම අවබෝධ වන ආකාරයෙන් මහ කරුණාවෙන් පෙන්වා දුන්නේ මේ ලෝකයේ පහළ වූ ශ්‍රේෂ්ඨතම මනුෂ්‍ය රත්නය වන තථාගත බුදුරජාණන් වහන්සේයි. අන්ත ඒ සැනසිල්ල ලබන මගකුයි පින්වත් ඔබ හැම වෙනුවෙන් අද දේශනා කරන්නට පැහැදිලි කරන්නට බලාපොරොත්තු වෙන්නේ.

සංයුක්ත නිකායේ මහා වග්ගයේ සතිපට්ඨාන සංයුක්තයෙහි සඳහන් සකුණග්භි නම් වූ සූත්‍ර දේශනාවයි ඒ සඳහා ආශ්‍රය කරගන්නට බලාපොරොත්තු වන්නේ. පක්ෂීන් දෙදෙනෙක් අතර ඇති වූ සබැඳියාවක් හා ඔවුනොවුන්ගේ කථා පෙළක් ඔස්සේ අපට ධර්මාවබෝධය පිණිස භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මේ සකුණග්භි සූත්‍ර දේශනාවෙන් ඔබ අප හැම දෙනාටම පෙන්වා දෙනවා. පින්වතුනේ, භික්ඛවේ මහණෙනි යයි ආමන්ත්‍රණය කළත් පින්වත් භික්ෂු, භික්ෂුණී, උපාසක, උපාසිකා නම් වූ සිවු පිරිසටමයි මේ අරාධනා කරන්නේ.

ඔබට මෙනෙහි කරන්න පුළුවන්නේ, උපත හා සමගින් දිරාගෙන යාමත්, ලෙඩ දුක්, මරණය, අප්‍රියයන් හා එකතුවන්නට සිදුවීම, ප්‍රියයන්ගෙන් වෙන්වීම, බලාපොරොත්තු කඩවීම, යමක් කැමති නම් ඒ

දේ නොලැබීම කෙටියෙන් සඳහන් කළොත් මම මගේ කියලා හඳුන්වන මේ පසුදු උපදානස්කන්ධයම (ස්කන්ධ පසුදුකයම) රූප, වේදනා, සංඥා, සංඛාර, විඤ්ඤාණ කියන මේ සියල්ලම අනිත්‍යයි. උපත හා සමගින්ම මේ සියල්ලම අප වෙත සමීප වෙලා තිබෙනවා. ගතවෙන හැම මොහොතක් පාසාම මේ දුක්ඛ දෝමනස්සයන්ට සමීප වෙන බව ඔබට මට සිහිපත් කරන්න පුළුවනි. එහෙම නම් පින්වත් ස්වාමීන් වහන්සේ නමක් පමණක් නෙවෙයි දිරාගෙන යන්නේ, ලෙඩදුක් වලට ගොදුරු වෙන්නේ. මරණය සොයාගෙන ටිකෙන් ටික සමීප වෙන්නේ. උපන් සියලු සත්ත්වයෝම එයට උරුමයි. ඔබටයි මටයි ගැලපුවොත් අපි හැම කෙනෙක්ම සියලු මනුෂ්‍යයන්ම මේ ජාති, ජරා, ව්‍යාධි, මරණ, ශෝක, පරිදේව, දුක්, දොම්නස්, උපාසාසයන්ට ගොදුරු වෙන අය. එහෙම නම් පින්වත් ස්වාමීන් වහන්සේලා ඉදිරියේ වැඩ සිටින නිසා හික්ඛවේ මහණෙනි යයි ආමන්ත්‍රණය කළත්, පින්වත් වූ ඔබටත් කරන ආරාධනාවක් හැටියට ඔබත් මේ දේශනාව මෙනෙහි කරන්න. සිහිපත් කරන්න. සන්තෘෂ්ඨිය, සැනසිල්ල සොයාගෙන යන හැම කෙනෙකුටම මේ සැනසිල්ල මොනතරම් උපකාරී වෙනවාදැයි ඔබට දැනෙවි. තථාගත බුදුරජාණන් වහන්සේ මහණෙනි යයි ආමන්ත්‍රණය කරමින් මේ උතුම් වූ දහම් කොට්ඨාශය දේශනා කරනවා.

ගොවරේ හික්ඛවේ වරප් සකේ පෙත්තිකේ විසයේ - මහණෙනි, ගොදුරු වූ ගෝවර වූ පිය සතු විෂයෙහිම හැසිරෙන්න.

ගොවරේ හික්ඛවේ වරතං සකේ පෙත්තිකේ විසයේ - ගොදුරු වූ සුදුසු වූ පිය සතු වූ විෂයෙහි ස්ථානයෙහි හැසිරෙන කොට

න ලච්ඡති මාරො ඕතාරං - මාරයාට අවසරයක් ලැබෙන්නේ නැහැ.

න ලච්ඡති මාරො ආරම්මණං - මාරයාට (මරුවාට) අරමුණක් ගන්න ලැබෙන්නේ නැහැ. එයයි ඒ අදහස් පෙළෙන් දක්වනු ලැබුවේ.

පින්වතුනේ, එහෙම නම් පින්වත් වූ ඔබ හැමදෙනාමත්, ස්වාමීන් වහන්සේලා මුල් කරගෙන මේ උතුම් සූත්‍ර දේශනාව පැහැදිලි කළත්, මේ ගැඹුරු වදන් පෙළින් කුමක් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ අදහස් කළා දැයි ඔබත් සිහිපත් කරන්න. හරියට අතොරක් නැතිව ගලනා ගඟක් වගෙයි. ඔබත් එකට එක යාචුන සිත්පෙළ වෙනත් ඇලීමකට හෝ ගැටීමකට

හෝ යා නොදී මේ සඳහම් පෙළ ඇලීම බැහැර කරන විරාගයට හිත යොමු කරගෙන ගැටීම බැහැර කරගෙන චීතදෝෂයටම හිත මුල් කරගෙන, මුළාව ඉවත් කරන චීත මෝහයට අරමුණු කරගෙන මේ උතුම් දහම් කොට්ඨාශය ශ්‍රවණය කරන්න.

මහණෙනි, නුඹලාට කියන්න කථාවක් තියනවා. එක දිනක් ගිජුලිහිණියක් හදිසියේම කැට කුරුල්ලෙක් අල්ලා ගත්තා. කැට කුරුල්ලා හඩන්නට පටන් ගත්තා. මේ මට මොකද වුණේ? මට ගොදුරු නොවූ ගෝවර නොවූ ස්ථානයෙහි හැසිරුණු නිසා තමයි ලැගි නිසා තමයි ඒ වගේම පිය සතු විෂයෙහි නොහැසිරුණු නිසා තමයි මට මේ විපත සිද්ධ වුණේ. එනම් අගෝවර ස්ථානයට පැමිණුන නිසා මට මේ විපත සිද්ධ වුණේ. මා සතු විෂයෙහි මට උරුම වූ විෂයෙහි ප්‍රදේශයෙහි, ස්ථානයෙහි මා හැසිරුණේ නැහැ. අන්න ඒ නිසයි මට මේ විපත වුණේ යැයි කැට කුරුල්ලා හඩන්නට කියන්නට, දොඩවන්නට පටන් ගත්තා.

පින්වතුනේ, මේ වෙලාවේ ගිජුලිහිණියා ප්‍රශ්න කරනවා, කුමක්ද නුඹගේ ගොදුරු ස්ථානය? ගෝවර ස්ථානය කුමක්ද? පිය සතු විෂය කුමක්ද? 'මට ගොදුරු වූ ගෝවර වූ ස්ථානය නම්, පිය සතු ස්ථානය නම් එය අන් තැනකයි පවතින්නේ. නුඹ කැමති නම් මට එය පෙන්වන්නට පුළුවනි.' හොඳයි නුඹ ඔය කියන නුඹට ගෝවර වූ ස්ථානය කොතනද? නුඹ හිතන පිය සතු තමා සතු තමාව ගැලපෙන ස්ථානය, ප්‍රදේශය කොතනද? කොතනක වුනත් නැත මට කිසිවක් බාධා නුඹ ඩැහැගන්නට. මෙසේ කල්පනා කළ ගිජුලිහිණියා කැට කුරුල්ලා පෙන්වන ස්ථානයට රැගෙන ගියා. කුමක්ද? මේ කැට කුරුල්ලා තමන්ගේ ගොදුරු ස්ථානය පිය සතු ස්ථානය ලෙස සඳහන් කළේ. මේ කැට කුරුල්ලා තමන්ට ගොදුරු තැන තමා සතු විෂය ස්ථානය යැයි සඳහන් කළේ නගුලෙන් සාන ලද කැට නැගුණ තැනයි. එනම් කුඹුරක කැට නැගුණ තැන තමා සතු ස්ථානය යැයි මේ සඳහන් කළේ. ගිජුලිහිණියා කැට කුරුල්ලා අරගෙන ගියා. ගිජුලිහිණියා ඒ ස්ථානයට කැට කුරුල්ලා රැගෙන ගොස් අත ඇරියා. දන් නුඹගේ සුදුසු ගොදුරු ස්ථානයට නුඹ රැගෙන ආවා. දන් කුමක්ද නුඹ සඳහන් කරන්නේ? කැට කුරුල්ලා පියඹාගෙන ගොස් නගුලෙන් සී සෑමෙන් අනතුරුව විශාල

ලෙස මහත් සේ නැගුණු වේලුන ලද කැටයක් උඩට නැග පැත්තකින් ඉහළින් නැගී සිටින ගිජුලිහිණියාට කැට කුරුල්ලා මෙසේ කියනවා. 'දැන් මට සිටින්නේ මට ගෝවර තැනයි. මා පිය සතු විසයෙහි මා දැන් මේ රැදී සිටින්නේ. මේ මගේ ස්ථානයයි. ගිජුලිහිණිය, නුඹට පුළුවනි නම් දැන් පැමිණිලා මාව ඩැහැගන්න. අල්ලගන්න' යයි කැට කුරුල්ලා සඳහන් කළා. ඔද වැඩුණු තෙද වැඩුණු ගිජුලිහිණියා මහත් වූ බලයක් පියාපත්වලට ගෙන වේගයෙන් ම පියඹාගෙන කැට කුරුල්ලා ඩැහැගන්නට පැමිණුනා. වේගයෙන්ම පියාපත් වලට බලයක් රැගෙන, තේජසක් රැගෙන තේජාන්විතව මානයෙන් ඉදිමුණු ගිජුලිහිණියා "කොතනක සිටියත් මට නැත බාධා" නුඹ ඩැහැගන්නට වැනි අදහසක් සිත්හි දරාගෙන වේගයෙන් බලයක් රැගෙන පියාඹා ගෙන ආවා. වේගයෙන් ගිජුලිහිණියා තමා සමීපයට පියඹාගෙන එනවිටම කැට කුරුල්ලා අර කැටයක් ඇතුලට ඉක්මණින්ම රිංගා ගත්තා. වේගයෙන් පැමිණුන ගිජුලිහිණියාට වේගය පාලනය කරගත නොහැකිව අර වේලී තිබුණු කැටයක ලය හැපී පැලී එතනම මැරී වැටුණා.

පින්වතුනේ, මේ කථා වස්තුවෙන් තථාගත බුදුරජාණන් වහන්සේ කුමක්ද අනුශාසනා කරන්නේ. ගෝවර නොවන හැම තැනැත්ම මාරයාට ආරම්භණයකුයි. මාරයාට අවසරයකුයි. මේ කැට කුරුල්ලා සඳහන් කළේ ගිජුලිහිණිය, නුඹට මම හසු වුණේ මට ගෝවර නොවූ, නොවන ස්ථානයට මම පැමිණුන නිසයි. මා පිය සතු විසයෙහි නොහැසුරුණු නිසයි. නුඹට මා හසු වුනේ. මට ගෝවර වන ස්ථානය මා රැඳෙනවා නම් පියසතු විසයෙහි මගේ හැසිරීම පවත්වනවා නම් මට විපතක් වෙන්නේ නෑ කියලයි හඬ හඬා පෙරදී කැට කුරුල්ලා ගිජුලිහිණියාට කියන්නට පටන් ගත්තේ. පින්වතුනේ ඉන් අනතුරුව කැට කුරුල්ලා තමාට සුදුසු ස්ථානයට පැමිණුනා. තමා සතු විෂයෙහි හැසිරුණා.

මේ කථාව මුල්කරගෙන තථාගත බුදුරජාණන් වහන්සේ පින්වත් වූ ස්වාමීන් වහන්සේලාට හික්ෂු හික්ෂුනී දෙපිරිසටත් ඒ වගේම උපාසක උපාසිකාවන් නම් දෙපිරිසටමත් මහත් වූ ධර්ම කොට්ඨාශයක් පෙන්වා දෙනවා. පින්වතුනේ, මතකයින් නැවතත් මහණෙනි යයි ආමන්ත්‍රණය

කළත් හික්ෂු, හික්ෂුනී, උපාසක, උපාසිකා නම් වූ සිවු පිරිසටමයි මේ ආරාධනා කරන්නේ. මුලින්ම භාග්‍යවතුන් වහන්සේ දේශනා කරනවා කුමක්ද ගෝවර නොවන සුදුසු නැති ස්ථානය. පිය සතු නොවන විසය කුමක්ද? කියා උන්වහන්සේ පැහැදිලි කරනවා. දේශනා කරනවා.

භාග්‍යවතුන් වහන්සේ දේශනා කරනවා ඉටු වඩන ඉටු කැමති මන වඩන ප්‍රිය දෑ කාමයෙන් යුතු ඇලීම් කරන රූපයි මේ ගොදුරු නොවන ස්ථානයත්, පියසතු නොවන විසයත් යයි ධර්මයේ පැහැදිලි කරන්නේ. "වක්ඛු විඤ්ඤයා රූපා ඉට්ඨා, කන්තා, මනාපා, ප්‍රිය රූපා, කාමුපසංහිතා, රජ්ඣියා" ගෝවර නොවන දේ අර ඇස් දෙකෙන් රූපයක් දකින කොට, බලන කොට, පෙනෙන කොට ඉටු කැමති මන වඩන ප්‍රිය දෑ කාමයෙන් යුතු ඇලුම් කැමති රූපයයි, ගෝවර නොවන ස්ථානයක්, (සුදුසු නොවන ස්ථානයක්) පිය සතු නොවන විෂයක් යයි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ දේශනා කරන්නේ.

මේ ආකාරයටම ගලපමින් ඊළඟ ධර්ම කොට්ඨාශයේ පෙළට අනුශාසනා කරන්නේ, ඇස ළඟට කණයි, ශබ්දයයි. සෝත විඤ්ඤාණයයි. පින්වතුනි, එහෙම නම් හඬ කෙරෙහි ඉටු කැමති මන වඩන ප්‍රිය දෑ කාමයෙන් යුත් ඇළුම් කරන ශබ්දය, එයයි පිය සතු විෂය නොවන්නේ. එයට ඇලෙන බැඳෙන උපාදානය කරගන්න හැම අවස්ථාවක්ම අපට ගෝවර නොවන ස්ථානයකුයි. ගෝවර නොවන අවස්ථාවකුයි.

මීළඟට නාසයෙන් ප්‍රිය කැමති මන වඩන ප්‍රිය දෑ ස්වභාවයක් ඇතිවන කාමයෙන් යුත් ඇළුම් කරන ආඝ්‍රාණයයි. මීළඟට (ඉටු වඩන) ඉටු කැමති මන වඩන ප්‍රිය දෑසින් යුතු, කාමයෙන් යුතු ඇලුම් කැමති රසයයි. ඒ දිවෙන් ලබන රසයයි. ඉටු කැමති මන වඩන ප්‍රිය ස්වභාවයෙන් යුත් කාමයෙන් යුතු ඇලුම් කරන ස්පර්ශයයි. කයෙන් ලබන ස්පර්ශයයි. ඉටු කැමති, මන වඩන ප්‍රිය දෑසින් යුත් කාමයෙන් යුතු ඇළුම් කරන සිතුවිලියි. මනසින් අරමුණු කර ගන්නා වූ සිතුවිලියි.

පින්වතුනි, තථාගත බුදුරජාණන් වහන්සේ අර කැට කුරුල්ලාගේ කථාව මතුකරලා පෙන්වුවේ කැට කුරුල්ලා

ගිජුලිහිණියාට හසු වූනේ, අගෝවර වූ ස්ථානයේ හා විෂයට යොමුවීම නිසයි. එහෙම නම් යම් වූද හික්ෂුවක් හෝ හික්ෂුණියක් යම් වූද උපාසක හෝ උපාසිකාවක් ගෝවර නොවන ස්වභාවයටත්, විෂය නොවන ස්ථානයටත් යොමු වූනොත් පින්වතුනේ අර ගිජුලිහිණියා කැට කුරුල්ලා අල්ලා ගන්නා වගෙයි. යම් කෙනෙක් අපේ ඇස ළඟ නිරන්තරයෙන් බලාගෙන සිටිනවා. කණ ළඟ බලාගෙන සිටිනවා. නාසය ළඟ බලාගෙන සිටිනවා. දිව ළඟ බලාගෙන සිටිනවා. කය ළඟ බලාගෙන සිටිනවා. සිත ළඟ බලාගෙන සිටිනවා. කුමකටද බලාගෙන සිටින්නේ? අර අසෙන් අරමුණු කරන්නා වූ රූපය ඉටු කැමති මන වඩන (ඉට්ටා, කන්නා, මනාපා, පියරූපා, කාමුපසංහිතා, රජනීයා) ප්‍රිය දැසින් යුතු කාමයෙන් යුත් ඇලුම් කැමති යන අදහස ප්‍රිය දෑට බැඳෙන්නටයි. ඔය ආකාරයට සිතා යම් රූපයක් මගේය මම වෙමි මගේ ආත්මය ස්ථිරය කියා ගන්නවා නම් පින්වතුනේ මේ පුද්ගලයා එනම් හික්ෂුවක් වෙන්න පුළුවනි. හික්ෂුණියක් වෙන්න පුළුවනි. අපි ගලපා ගමු. අම්මා කෙනෙක් වෙන්න පුළුවනි. පියාණන් කෙනෙක්, මහත්මයෙක්, මහත්මියක්, දුවෙක්, පුතෙක් වෙන්න පුළුවනි. අගෝවර ස්ථානයට සම්බන්ධ වෙලා තමාට නොගැළපෙන තම පිය සතු නොවන විෂයට සම්පවෙලා මේ සිටින්නේ. ඉටු කැමති, මන වඩන ප්‍රිය දැසින් යුතු කාමයෙන් යුතු ඇලුම් කරන කියන මේ සිතෙහි පහළ වන මේ විත්ත වෛතසික සියල්ලටම ඇස ළඟ නතර වී සිටින කණ, නාසය, දිව, ශරීරය, මන කියන මේ ඉන්ද්‍රිය හය ළගම නතර වී සිටින අයට කරන උපකාරයකුයි, උදව්වකුයි. යමක් දෙස බලාගෙන සිටිනවා නම් මගේමයි මම කැමතියි ඒ මගේ වස්තුවයි ඒක ස්ථිරයි සදාකාලිකයි කියලා. ඔය සිතිවිලි පහළ වීම නම් මේ පුද්ගලයාගේ කැමැත්තට ඉඩ දීමයි. පින්වතුනේ, මේ දේශනාව ඔස්සේ ඔබට පැහැදිලි වෙනවාද? ඔබ හිතන්න ස්වල්ප වෙලාවක් හිතන්න මේ කවුරුන්ද කියලා. මා මාතෘකා කළ ධර්ම පාඨය අවසානයේ සඳහන් කළ වචනයක් ඔබට මතකද?

නලච්ඡති මාරෝ ඕතාරං - නලච්ඡති මාරෝ ආරම්මණං - මාරයාට අවසරයකුයි එමෙන්ම අරමුණකුයි. පින්වතුනේ, ඇසින් රූපයක් දක, කණින් ශබ්දයක් අසා, නාසයෙන් ආසාණයක් ලබා දිවෙන් රසයක් ලබා කයින් ස්පර්ශයක් ලබා මනසින් සිතුවිලි ලබා අර වචන

පෙළ මතකද? “ඉට්ටා, කන්නා, මනාපා, පියරූපා, කාමුපසංහිතා, රජනීයා” එහි අදහස නම් ඉටු කැමති, මන වඩන, ප්‍රිය දැසින් යුතු කාමයෙන් යුතු ඇල්ම කරන යන අදහසයි. මේ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ධර්ම කොට්ඨාශයේ පැහැදිලි කළ ආකාරයයි. ඔබට ගැළපෙන තවත් ධර්ම කොට්ඨාශයක් එතනට පැහැදිලි කරන්නට පුළුවනි.

වක්ඛුනා රූපං දිස්වා සුඛාය වේදනාය ඵ්ඨයෝ සමානෝ අභිනන්දති. අභිවදති අපේක්ෂාසාය තිට්ඨති. ඒක අග්‍රැතවත් පාඨග්ජන ඇත්තන්ගේ සිතුවිලි වලට බොහොම සමානයයි. සිතා බලන්න. ඔබේම අත්දැකීමක්. එහෙත් ඔබ විරාගී මනසකින් මේ වේලාවේ සිහිපත් කරන්න. එවිට මේ ධර්මයෙන් එලයක් ලබන්නට පුළුවනි. වක්ඛුනා රූපං.... ඇසෙන් රූපයක් දක සුඛාය, වේදනාය සුව විදීමක් හැටියට ඵ්ඨයෝ සමානෝ ස්පර්ශ කර ඒ විදීම පිළිගන්නවා නම් එහි සිද්ධ වෙන්නේ ‘අභිනන්දති’ සතුටු වෙනවා. අග්‍රැතවත් පාඨග්ජන ඇත්තෝ කියන්නේ මගේ ඇස බැඳුනා. මගේ ඇස ඒ රූපයේ ඇලුනා. පිය රූපේ සාරජ්ජති. ඒ ප්‍රිය රූපේ මගේ හිත බැඳුණා. මම දන්නේ නැහැ මට මොනවා වුණාද කියලා. මගේ සිහිනයක් සම්පූර්ණ වුණා වගේ. ඒකට මම කැමතියි කියලා. හික්ෂුවක් බව හික්ෂුණියක් බව යම් විටෙක අමතක වෙන්නට පුළුවනි. අර රුවට ඇලෙන්න නුසුදුසු ස්වභාවයක වෙන්නට පුළුවනි සිටින්නේ. මව් කෙනෙක්, පිය කෙනෙක්, ස්වාමි දියණියක්, ස්වාමි පුත්‍රයෙක් තමාගේ ස්වභාවයට නොගැළපෙනවා වෙන්න පුළුවනි ඒ රුව. නමුත් අර සුව විදීමක් ලෙස උපාදානය කර ගැනීම නිසා එයයි සඳහන් කළේ අභිනන්දති. දන් එහි සතුටු වෙනවා. එහි ඇලෙනවා යයි සඳහන් කළේ එයයි. එහි සතුටු වෙනවා පමණක් නෙමෙයි අභිවදති. ඒ ගැන කියනවා ප්‍රාර්ථනා කරනවා. නිමිති, අනු නිමිති ව්‍යාජන වශයෙන් ගන්නවා. ඒ ලීලාව, ඒ පෙනුම, ඒ කේශ කලාපය, ඒ ආකාරය, ඒ ඇඳුම, ඒ ගමන, ඒ සිතනව ඒ මුහුණේ ආකාරය වශයෙනි. මේ විවිධ විවිධ ආකාරයෙන් ඔබ කාමයන්ට හෝ ඇලීමකට හසුවන්නේ නැතිව ධර්මාණුකූල අදහසින් මෙනෙහි කරන්න. නිමිති, අනු නිමිති, ව්‍යාජන වශයෙන් ගෙන තමාට ගළපා ගන්න අවස්ථාවයි ඉහත ඔබට සරළ ලෙස පැහැදිලි කළේ.

භාග්‍යවතුන් වහන්සේ දේශනා කළේ ඉටියා, කන්තා, මනාපා, පියරූපා, කාමුපසංහිතා, රජනියා - මගේ හිත කුල්මත් වුණා. මම එයට බැඳුණා. ඇලුනා. එය දැන් මගේ හිතටම දූනෙනවා යයි යම් විටෙක ඔබ කියන්නට පුළුවනි. ධර්ම කොට්ඨාශයේ සඳහන් කළා. අභිවද්දි. ඒ ගැන කියනවා. ප්‍රාර්ථනා කරනවා. අපේක්‍ෂාසාය තිට්ඨති - සිත ඔසවා තබනවා. සිතේ මුල් බැස ගන්නවා. සිතේ මුල් තැනක් දෙනවා. දැන් වැඩක් හරියට යමක් හරියට සිත එක්තැන් කරගෙන කරන්නට අපහසුයි. ඒ රුවයි පෙනෙන්නේ. ඒ හඬමයි මට ඇසෙන්නේ. ඒ ආඝ්‍රාණයමයි මට දැන් දූනෙන්නේ. ඒ රසය, ඒ ස්පර්ශය, ඒ සිතිවිලිමයි මගේ සිතට දූනෙන්නේ යයි අශ්‍රැතවත් පෘථග්ජන ඇත්තෝ පවසති. අපේක්‍ෂාසාය තිට්ඨති - සිත උඩට ඇවිදින් සිතේ මුල් තැනක් අරමුණුට ලැබිලා. පින්වතුනේ, දැන් අගෝචර ස්ථානය, එනම් තමා පියසතු නොවන විෂයට දැන් පැමිණිලා. ධර්ම කථාවේදී, බ්‍රහ්මචරියා මාර්ගයේදී, විරාගී දහමේදී මෙයයි මේ අගෝචර (සුදුසු නොවන) ගෝචර නොවන ස්ථානය යයි පැහැදිලි කළේ. දේශනා කළේ.

පින්වතුනේ, ඔබට සිතෙනවද මෙසේ දේශනා කරන විට, ස්වාමීනි එහෙම නම් ඇසෙන් රූපයක් දැකලා, රුවයි පෙනුමයි, ප්‍රසන්නයි, මම කැමතියි කියා කියන්න එපාද? තවත් පැහැදිලි කළොත් ඔබට නිදසුනක් සේ ගැලපුවොත් ඒ ඉන්නේ මගේ ලොකු පුතා, ඒ ඉන්නේ මගේ ලොකු දුව, ඒ ඉන්නේ මගේ පොඩි දුව, ඒ ඉන්නේ මගේ පොඩි පුතා, ඒ වගේම ස්වාමියා, බිරිද, මේ සිටින්නේ දරුවන්ගේ අම්මා, මේ සිටින්නේ දරුවන්ගේ අප්පච්චි, සොහොයුරු, සොහොයුරියන්, කළ්‍යාණවත්ත ඇත්තෝ, ඔය ආකාරයට සවිඤ්ඤාණක වස්තූන් කෙරෙහි කථා කරන්න එපාද කියා ඔබේ සිතට නැගෙන්න පුළුවනි. ඒ වගේම අවිඤ්ඤාණක වස්තුවක් වුනත් ඇඳුමක් පැළඳුමක්, ගේ දොර මේ ආදී වශයෙන් මේ දේවල් මම මගේ කියා කියන්නට එපාද කියා ඔබ ප්‍රශ්න කරන්නට පුළුවනි. සිතෙන් සිතන්නට පුළුවනි. පින්වතුනේ සිහි නුවණින් නැවතත් ඔබ විමසා බලන්න. මැනවින් සිහිපත් කර බලන්න. දුවේ කියා, පුතේ කියා, ලෝක ව්‍යවහාරය සම්මුතියට අනුව, දුවේ නුඹ මගේ, පුතේ නුඹ මගේ යයි පවසන්න, එනමුත් පරමාර්ථ ධර්ම අවබෝධය ඔබේ සිත තුළ සකස් කොට තිබෙන්නේ ඒ කුමක්ද?

'යද නිව්වං තං දුක්ඛං - යං දුක්ඛං තද නත්තා' නේතං මම, නේසෝ හමස්මි, නමේසෝ අත්තා ඒව මේතං යථා භූතං සම්මප්පඤ්ඤාය දට්ඨබ්බං" පින්වතුනි එහෙම නම් යමක් අනිත්‍ය නම් එතන (දුකයි) දුක හටගන්නවා. ඒ දුක හට ගන්නේ මගේ නොවන නිසා. එනම් මගේ ආත්මය නොවන නිසා. නේතං මම එය මගේ වෙන්නේ නැහැ. 'නේසෝ හමස්මි' එය මම නොවෙමි. 'නමේසෝ අත්තා', මගේ ආත්මය හෝ ස්ථීර පැවැත්මක් නොවේ. ඒවං මේතං.... අන්න ඒ ආකාරයෙන් 'යථාභූතං' තතු තතු ආකාරයෙන් සම්මප්පඤ්ඤාය නිවැරදි නුවණින් යහපත් දැක්මෙන්, පරමාර්ථ නුවණින්, විදර්ශනා නුවණින් දැකිය යුතුමයි. එය ඔබට දුර්ලභ අදහසක් නොවෙයි. තේරුම් ගන්න ඉතා පහසුයි. නැවතත් සඳහන් කළොත් ඔබ කායික, වාචසික සංවරය නම් වූ සීලයේ පිහිටි ගුණබර අම්මා කෙනෙක්, ගුණබර තාත්තා කෙනෙක්, අප්පච්චි කෙනෙක්, ශ්‍රද්ධා, සීල, වාග ප්‍රඥා ගුණයන්ගෙන් පිරිපුන් වූ ස්වාමි පුත්‍රයෙක්, ස්වාමි දියණියක් ආදී වශයෙන් කායික, වාචසික, සංවරයේ පිහිටා අධ්‍යාත්මික වශයෙනුත් යුතුකම් සිදු කිරීමක් වශයෙන් දුවේ පුතේ කියා දැන් ඔබ කථා කරනවා සැබෑවමයි. එහෙත් විදර්ශනා නුවණට අනුව පරමාර්ථ ධර්මය ගැන ඔබට දැන් අවබෝධය තිබෙනවා. කුමක්ද පින්වතුනි, නැවතත් මෙනෙහි කරන්න.

'යද නිව්වං තං දුක්ඛං - යං දුක්ඛං තද නත්තා' යමක් අනිත්‍ය නම් එතන දුක හට ගන්නවා. දුක හට ගන්නේ මාගේ ආත්මය නොවන නිසා. ඉන් පැහැදිලි කරන්නේ සදාකාලික හෝ ස්ථීර නොවන නිසයි.

අම්බලට්ඨික රාහුලෝවාද සූත්‍රයේදී තථාගත බුදුරජාණන් වහන්සේ ප්‍රශ්න කරනවා රාහුල කියන්න ඔය ඇස අනිත්‍යද? නිත්‍යද? 'ස්වාමීන් ඇස අනිත්‍යයි' යමක් අනිත්‍ය නම් එය දුකක් පිණිසද, සැපක් පිණිසද හේතු වෙන්නේ? 'යමක් වෙනස්වනවා නම්, දුක පිණිස වෙනවා නම් විපරිනාමයට හසුවෙනවා නම් ඒක කොහොමද සැප පිණිස හේතු වන්නේ. ඒක දුක් පිණිසයි හේතු වෙන්නේ.' යමක් දුක නම් එය මගේ කියලා කියන්න පුළුවනිද? නෑ ස්වාමීනි, එය මගේ වෙන්නේ නැහැ. එහෙම නම් කායික වාචසික සංවරය නම් වූ සීලයේ පිහිටලා ඔබ කියනවා 'දුවේ' 'පුතේ' කියලා, ස්වාමියා, බිරිද කියලා ආදී වශයෙන්

කථා කරනවා. නමුත් පින්වතුනි, ඔබට පැහැදිලියිනේ මේ මම කියන සම්මුති මමත්, ඔබ කියන සම්මුති ඔබත් විවිධ වචනවලින් නම් කළත් නාමයක් අපි තබාගෙන සිටියත් ඒ සෑම දෙයක්ම සංඛ්‍යායක් යනුවෙන් හඳුන්වනවා. ඒ හැම සංඛ්‍යායකම ස්වභාවය නම් හටගත්තා වගේම වෙනස් වෙමින් නැතිවෙලා යනවා.

ඔබට මතකයිනේ 'උප්පාදෝ පඤ්ඤායති, වයෝ පඤ්ඤායති, ධීතස්ස අඤ්ඤාතථං පඤ්ඤායති' 'හට ගැනීමක් තියෙනවා, නැතිවීමක් තියෙනවා, පවතින්නනුගේ වෙනස්වීමක් තියෙනවා' අවිඤ්ඤාණක සවිඤ්ඤාණක හැම වස්තුවක්ම සංඛ්‍යායකුයි. ඒ හැම සංඛ්‍යායකම මේ ලක්ෂණ තිබෙනවා. කෙටියෙන් සඳහන් කළොත් උප්පාදු, ධීති, භංග හට අරගෙන වෙනස්වී යමින් පවතිනවා කියන්නේ එයයි. නැතිවෙලා යනවා. ව්‍යය ස්වභාවයට පත්වෙලා යනවා එහෙම නම් සම්මුතියට මම කියන්නේ සංඛ්‍යායක්. හට අරගෙන නැතිවෙලා යනවා. ඔබ කියන්නේ අම්මා, අප්පච්චි, ස්වාමියා, බිරිඳ ආදී වශයෙන් හික්ෂු හික්ෂුණී, උපාසක, උපාසිකා වශයෙන් ගහ කොළ, ගේ දොර, මහ පොළොව, මහ සාගරය වශයෙන් කුමන වචනවලින් සඳහන් කළත් ඒ සෑම දෙයක්ම හටගත්තා වගේම වෙනස්වෙලා නැති වෙලා යනවා. ඒ අවබෝධයේ පිහිටලා දුවේ කියන කොට, පුතේ කියන කොට, අම්මා කියන කොට, අප්පච්චි කියන කොට, ඔව්, සම්මුතිය තුළ ව්‍යවහාරය තුළ ඔබට දැනෙනවා. ඒ ලෙන්ගතුකම ඔස්සේ ඔබ යුතුකම් කරනවා. කථා කරනවා. ඒ වුනත් පින්වතුනේ අනිච්ච, දුක්ඛ, අනත්ත ත්‍රිලක්ෂණ ධර්මයට යටත් නිසා සියල්ල හටගත්තා වගේම නැතිවෙනවා. නැතිවෙලා යනවා. ඒ අදහසයි මේ සඳහන් කළේ.

එසේනම් ඔබ ඇසින් රූපය දකින විට 'දුවේ' 'පුතේ' නුඹ මගේ යනුවෙන් ධර්මයේම පැහැදිලි කරන ආකාරයට පුත්තාවඤ්ච මනුස්සානං නුඹයි මගේ වස්තුව කියලා 'ඒක වක්ඛුං විය' ඇස් දෙකක් නෙව් එක. ඇසක් නම් මේ ඇස මගෙයි, නුඹයි මගේ හදවත යනුවෙන් පුතා, දුව, දරුවෝ වෙනුවෙන් ඔබ කියාවි. එහෙත් භාවිත සිත තුළ සකස් වෙලා තියනවා නම්, මම කියන්නේ සංඛ්‍යායක්, හට ගත්තා වගේම වෙනස්වෙලා නැතිවෙලා යනවා. දුව පුතා කියලා ස්වාමියා බිරිඳ කියා

මේ කථා කරන්නේ එවැනි සංඛ්‍යායක්. හටගත්තා වගේම නැතිවෙලා යනවා. එහෙම නම් එය 'නේතං මම නේසෝ හමස්මි නමේසෝ අත්තා'. එනම් මගේ නොවේ මමත් සම්මුති මමත් මගේ නොවනවා වගේම දුවේ පුතේ නුඹත් සම්මුතියට මගේ වුණාට පරමාර්ථ දහමේදී නුඹ මගේ නොවේ. එය සත්‍යයි. විදර්ශනා නුවණයි. සම්මුතියට මම මම වෙමි කියලා කතා කළාට නුඹ තුළ මා සිටිනවා කියා කියන්න බැහැ දුවේ පුතේ. 'නමේසෝ අත්තා' මගේ ආත්මය හෝ ස්ථිර පැවැත්මක් නෑ. මේ මම කියන සම්මුතිය තුළ, ඔබ තුළත් දුවේ පුතේ ස්වාමියා - බිරිඳ ආදී වශයෙන් සඳහන් කළත් ස්ථිර පැවැත්මක් නැහැ.

'යං කිඤ්චි සමුදය ධම්මං සබ්බං තං නිරෝධ ධම්මං'

යමක් හටගත්තා සුඵද ඒ හැම නැසෙන සුඵයි.

පින්වතුනි, දැන් සීලයේ පිහිටලා පැවැත්ම තුළ ඔබ කියනවා, නුඹ දකින විට මගේ සිතට සුවයක් තියනවා. දුවේ පුතේ නුඹලා හැඳි වැඩි හොඳින් ඉගෙනගෙන ගුණ ගරුකව කීකරු දරුවෝ හැටියට මේ ලෝකේ කොතැනක හෝ හොඳින් ජීවත් වෙන්න. ලොකු සුවයක් තියනවා. ඒ වගේම අම්මා, අප්පච්චි ලෙඩ වෙන්නේ නැතිව දුකක් නැතිව අපට අපේ ජීවිතය දුන් අපේ දෙමව්පියෝ බුදුවෙන්න ඕන. ලෙඩක් දුකක් නැතිව දිවි තිබෙන තුරා සුවපත්ව ජීවත් වෙන්න. මෙසේ ඔබ කථා කරනවා. ඔබ සමීප වෙනවා. උපස්ථාන කරනවා. ඒ වුණත් පරමාර්ථ කථාව පැහැදිලියි. සියල්ල අනිච්ච, දුක්ඛ, අනත්ත ත්‍රිලක්ෂණ ධර්මයට යටත් නම් දුව, පුතා, ස්වාමියා, බිරිඳ, දෙමව්පියෝ, දරුවෝ ආදී සවිඤ්ඤාණක සෑමත් ගහ කොළ, ගේ දොර ආදී අවිඤ්ඤාණක හැමත් හටගත්තා වගේම නැතිවෙලා යනවා. අර අදහස තිබුණත් සම්මුතියේ තුළ ඉටු කැමති, මන වඩන, පිය දෑ කාමයෙන් යුතු ඇලුම් කරන කියන මගේ කියලා අර අදහස් සඳහන් කළත් සම්මුතියේ ව්‍යවහාරයේ පරමාර්ථය තුළ හිත වැඩිලා තියනවා. කිසිවක් ඇලෙන්නට යමක් මෙහි නැහැ කියලා. ඒ සම්මුතියක් පමණයි.

තවත් සරළ කොට දේශනා කළොත්, ඇස් දෙකෙන් දකින දෙය සෞම්‍ය නම්, අස්සාදයි. එහෙත් සිත පුරුදු කොට තබන්නට

අස්සාදයෙහි ආදීනවයක් තියෙනවා. එනම් අනිත්‍යයි. අන්ත එහි නිස්සරණය සකස් වෙනවා. අතින් අල්ලගෙන සිටියත් හරියට සිතින් එය අත්හැරලා සිටිනවා වගේ උපාදානය කරගෙන නැහැ. නුඹ මගේමයි, නුඹ නැතුව එක රාත්‍රියක් වත් බැහැ. රූපය ආත්මවත් කොට සලකනවා. ආත්මය රූපවත් කොට සලකනවා. රූපයෙහිලා ආත්මය සලකනවා. ආත්මයෙහිලා රූපය සලකනවා කියන අදහසයි. සරල අදහසින් ඔබ යම් විටක පවසන්නේ නුඹට තමයි මම කියන්නේ. මම ම තමයි නුඹ කියන්නේ. නුඹගෙන් තොරව මට ජීවිතයක් නැහැ දුවේ පුතේ. නුඹට මොනවා හරි වුනොත් මට නම් ජීවිතයක් ගැන හිතන්නවත් බෑ කියලා. අශ්‍රැතවත් පෘථග්ජන ලෝකයා සඳහන් කරන්නේ ඒ අදහසයි. එහෙත් එය කාට හසුවෙන කථාවක්ද? ගිජුලිහිණියාට කැට කුරුල්ලා හසුවුණා වගේ, ඇසින් අරමුණු ගන්නවා නම් ඒ අදහසින් එය මාරයාට අවසරයකුයි මාරයාට අරමුණකුයි.

**ලච්ඡති මාරෝ ඕතාරං
ලච්ඡති මාරෝ ආරම්මණං**

ඇසින් රූපයක් දක ඉටු කැමති, මන වඩන, ප්‍රිය දෑ කාමයෙන් යුතු යන අදහසින් යුතුව, පරමාර්ථ ධර්මය අමතක කර, සම්මුතියට පවත්වා කටයුතු කළොත් අභිනන්දනී, අභිවදනී, අපේක්ෂාසාය තිට්ඨනී, නම් වූ තත්ත්වයට පත්වෙයි. එනම්, ප්‍රාර්ථනා කරමින් එයමයි මගේ කියා රාගයට හසු වෙනවා. රාගයට හසුවීම නම් මාරයා අරමුණක් ගැනීම හා මාරයා අවසරයක් ලබාගැනීමයි. මාරයා අවසරයක්, අරමුණක් ලැබීම යනු පින්වතුනේ රාග, දොෂ, මෝහ ඔස්සේ මිලඟට පස්පව් දස අකුසල් වලට පවා මාර්ගය සකසා දීමයි.

ප්‍රිය වස්තුවක යම් කෙනෙක් ඇලුනම ඒ ප්‍රිය වස්තුව රැක ගන්නට දරණ උත්සාහයයි. ඔබ ගැන, ඔබේ කියන දරුවා ගැන, ස්වාමියා බිරිඳ ගැන ආදී වශයෙන් මට පමණක් නොවෙයි මගේ යයි කියන වස්තුවකටත් විපතක් වෙන්න එපා යයි ඔබ සිතාවි. හොඳින් බැරිනම් නරකින් හෝ ඒ දේවල් රැක ගන්නවා යනු පස්පව් දස අකුසල් වලට යොමු වීම නේද? පින්වතුනි, සිහි නුවණින් සිතා බලන්න. සම්මුතියට කියන්න රූප දෙස සීලයේ පිහිටා ප්‍රසන්නයි කියා, නුඹ

නුවණින් දකින්න. එහෙත් පරමාර්ථයෙන් එය අනිත්‍යයි. වචනයෙන් පැවසුවේ නැති වුණාට පරමාර්ථ ලෙස සිත වැටී තිබුණාම නුඹ මගේ කියා සම්මුතියෙන් පැවසුවත් පරමාර්ථ වශයෙන් දැක්ම නිසා අනිච්ච, දුක්ඛ, අනත්ත ත්‍රිලක්ෂණ ධර්මය දැනෙන විට, අවබෝධයෙන් එය සිතින් තදින් අල්ලාගෙන නැහැ, පින්වතුනි, එයයි මේ ආරාධනා කරන්නේ. ඒ අදහස අමතක කර ඇසින් රූප ගත්තොත්, කණින් හඬ ගත්තොත්, නාසයෙන් ආඝ්‍රාණ, දිවෙන් රස, කයෙන් ස්පර්ශ, මනසට සිතුවලි කියන මේ සෑම දෙයක්ම මාරයාට අරමුණුයි. ඒ වගේම අවසරයකුයි. අවස්ථාවකුයි. පින්වතුනි, එය ගෝචර නොවන අවස්ථාවයි. සිය පියා සතු නොවන විෂය හැටියටයි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ දුටුවේ. අනුශාසනා කළේ. එය මාරයා සතු ස්ථානයයි, විෂයයි, දුක්ඛ දෝමනස්සයන්ගේ ආරම්භයයි. සතර අපායට මාර්ගයයි. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ දැන් දේශනා කරනවා කොතනද, තම ගොදුරු ස්ථානය. ඒ වගේම පිය සතු ස්ථානය ගෝචරේ හික්කවේ වරට. සකේ පෙත්තිකේ විෂයේ නලච්ඡති මාරෝ ඕතාරං - නලච්ඡති මාරෝ ආරම්මණංනි.

නුඹලට පුළුවනි නම් ගොදුරු තැන සුදුසු තැන හැසිරෙන්න. පියා සතු විෂයේ හැසිරෙන්න. ඇස, කණ, නාසය, දිව, ශරීරය, මනස කියන මේ ඉන්ද්‍රියයන් හය ඔස්සේ මාරයාට අරමුණක්, අවසරයක් ලබන්න බැහැ. මාරයාට අවස්ථාවක් ගන්න බැහැ. කිසි විටෙකවත් මාරයාට නුඹලා අරමුණක් වෙන්නේ නැහැ. කුමක්ද පින්වතුනි ගොදුරු සුදුසු ස්ථානය? ඒ සතර සතිපට්ඨානයයි. 'කායේ කායානුපස්සී විහරති ආතාපි සම්පජානෝ සතිමා විනෙය්‍ය ලෝකේ අභිජාකා දෝමනස්සං.' ඇලීම දුරු කරගෙන දොම්නස දුරු කරගෙන එනම් ඇලෙන්නේ නැතිව ගැටෙන්නේ නැතිව මේ කය කෙරෙහි පවතින විෂම වූ ලෝභයයි, දොම්නසයි බැහැර කරගෙන රාග, දෝෂ, මෝහ ආදී කෙලස් තවන වීර්යයෙන් යුක්තව, (ආතාපි සම්පජානෝ) කයෙහි පරීක්ෂාකාරී සිහිනුවණින් යුතුව වාසය කරනවා. මෙහිදී මේ සඳහා ප්‍රධන් වීර්ය අවශ්‍යයි.

සතර සමාස්ත පටන් වියදම්

1. නූපත් අකුසල් නූපදවන්නට ගන්නා වූ උත්සාහය. ව්‍යායාමය සිත ඔසවා තැබීම.
2. උපන් අකුසල් බැහැර කරන්න ගන්නා වූ කැමැත්ත, උත්සාහය, ව්‍යායාමය සිත ඔසවා තැබීම.
3. නූපත් කුසල් උපදවන්නට ගන්නා වූ කැමැත්ත, උත්සාහය, ව්‍යායාමය සිත ඔසවා තැබීම.
4. උපන් කුසල් දියුණු කරන්නට ගන්නා වූ (ඡන්දං ජනෙනි, වායමති, විරියං ආරහති, විත්තං පග්ගණහාති පදහති) කැමැත්ත, ව්‍යායාමය, විරිය සහ සිත ඔසවා තැබීම.

සිත ඔසවා තැබීම නම් වූ ‘අනාපි සම්පජානෝ’ කෙලෙස් තවන එවැනි විරියයකින් යුක්තව ‘කායේ කායානුපස්සි විහරති’ කයෙහි ඇවතුම් පැවතුම් දකිමින් ඒ අනුව වාසය කරන්න. මේ කයෙහි විෂම වූ ආසාවෙන් ඇලීමෙන් දුරුවී කවා පොවා ශීලයේ පිහිටා පිරිසිදුව පවතින්න. එහෙත් ඔබට පැහැදිලිද? හිස් මුදුනේ පටන් පාදාන්තය දක්වා ගලපා බලන්න. අපවිත්‍ර දූයෙන් පිරුණු ඇවිදිනා වැසිකිළියක් බඳු මේ ශරීර කුඩුවෙහි හිසේ කෙස් ගසක, ඇසේ ඇස් පිහාටුවක, මුඛයේ දත් කැබැල්ලක, ශරීරයේ සම් කැබැල්ලක, ඇඟිල්ලේ නිය කැබැල්ලක තරම්වත් සැබෑ අයිතියක් ඔබට මට තියෙනවද? නුවණින් සිහිපත් කර බලන්න.

දවසට මොන තරම් අවස්ථා කිහිපයක් කවා පොවා නහවා පිරිසිදු කරමින් සැතපුවත් ලෙඩ දුක් ඉදිරියේ දිරාගෙන යනකොට ඔබයි මමයි මේ සංස්කාර ලෝකයෙහි මොන තරම් අසරණද කියලා ඔබට දෙනෙන්නවද? එහෙම නම් මේ ශරීරයෙහි විෂම වූ ආශාවන්ගෙන් තොරව දොම්නස බැහැර කරගෙන කෙලෙස් තවන විරියයෙන් යුක්තව කයෙහි ඇවතුම් පැවතුම් කෙරෙහි සිහිය පවත්වාගෙන කටයුතු කරන්නට යයි ආරාධනා කරනවා. එයයි මහා සතිපට්ඨාන සූත්‍රයේ කායානුපස්සනාවේදී (අනාපාන පබ්බයෝ) ආනාපානසතියේ පටන් අනුශාසනා කළේ.

ඉරියාපට කොටසේදී එක කොටසක් සඳහන් කළොත් ‘ගච්ඡන්තෝවා ගච්ඡාමිති පජනාති’ ගමන් කරන්නේ ගමන් කරන්නෙමයි දැනගනිමින් ගමන් කරනවා. ඉන් අදහස් කළේ වැටෙනවා, ගලක මුලක හැපෙනවාද කියන අදහස නොවේ. ‘අත්ථි කායොති වා පනස්ස සති පච්චුපට්ඨිතා හොති’ සම්මුතියට පටවී, ආපෝ, තේජෝ, වායෝ කියන ධාතුන්ගෙන් රූප, වේදනා, සංඥාද සංඛාර, විඤ්ඤාණ යන ස්කන්ධයන් හා වක්ඛු, සෝත, සාණ, ජීවිහා, කාය, මන කියන ආයතනයන්ගෙන් සැදුණු මේ ශරීරය සම්මුතියට මම, මගේ වුවත් පරමාර්ථයට අනුව මගේ නොවේ. මටවත් හිමි නොවන මේ ශරීරය මුල් කරගෙන රාගයට හසුවන්නේ නැහැ. මගේ කියලා සම්මුතියට පැවසුවත් ශීලයේ පිහිටා දුවේ පුනේ යයි පැවසුවත් ස්ථිරයි සදාකාලිකයි මගේ ආත්මය කියා මා සිත පුරුදු කොට නැහැ. මේ සම්මුතියේ පවත්නා ශරීරයක් පමණයි මේ ගමන් කරන්නේ. පරමාර්ථයට අනුව මමවත් මට හිමි නෑ කියන අදහස දැනෙන විට, ඇසින් රූ දක්කත් සොම්නස දැනෙයි. සිතහවක් හෝ කරුණාව මෙමතිය පෙරටු කොටගෙනයි. එහෙත් ඒ සප්පාය සම්පජ්ඤ්ඤය මතු වී ශීලයට, සමාධියට, වයසට, ස්වභාවයට දැනී රාගයට නම් හසුවෙන්නේ නැහැ. ද්වේෂයකට ගැටීමකට නම් හසුවෙන්නේ නැහැ. මේ කය මට අයිති නැති නම් කුමක් වෙනුවෙන් ඇලෙන්නද ගැටෙන්නද කියලා භාවිත සිත අපිම සමාධියට ගේනවා.

‘අනාපි සම්පජානෝ’ කෙලෙස් තවන විරියයෙන් මේ ශරීරයෙහි අභිජ්ඣා දොම්නස්ස දුරු කරගෙන කයේ ඇවතුම් පැවතුම් කෙරෙහි සිහිය පවත්වන්න. ගුණබර අම්මා කෙනෙක් නම් බුදු නොවුනට දරුවන්ගේ ලෝකට බුදු අම්මා කෙනෙක් වෙයි. අප්පච්චි කෙනෙක් වෙයි. ස්වාමි දියණියක්, ස්වාමි පුත්‍රයෙක් මේ ලෝකේ දෙවියෙක් දිව්‍යාංගනාවක් නොවුනට එසේ පරමාර්ථ ධර්මයට අනුව සිහිය පවත්වන්න පුළුවන් නම් ඔවුන් නොවුනට හැබෑවටම දෙවිලොව නොගියත්, මේ මිනිස් ලෝකයේම ඔබ හිත්වලට මොනතරම් ගුණ ගරුකව දුනේ දැයි ඔබට දුනේවි. මනාකොට සිහිය පවත්වන විට, ශීලය ආරක්ෂා වීමෙන් ඔවුනොවුනට මනා වූ ප්‍රිය දෑසින් කිරිසි වතුරයි වගේ දැනෙන ආකාරයෙන් සඤ්ඤත බවක්, ඔවුනොවුනට ප්‍රියශීලී බවක්,

දූනෙන්නට පටන් ගනිවි. පිය සතු විෂය යයි, ගෝවර ස්ථානය යයි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ආරාධනා කරන්නේ, මෙවැනි පැවැත්මකටයි.

දෙවනුව සඳහන් කරනවා 'වේදනාසු වේදනානු පස්සි විහරති ආනාපි සම්පජානෝ සතිමා විනෙය්‍ය ලෝකේ අභිජ්ඣා දෝමනස්සං' සුදුසු ගොදුරු තැන නම් පිය සතු විෂය නම් ඔබ විදීම ගන්නා විට වේදනා ලබන විට සුඛ, දුක්ඛ, අදුක්ඛම සුඛ වශයෙන් ඒ විදීම වල පවා විෂම වූ ලෝභය හා දොම්නස බැහැර කරගෙන කෙලෙස් තවන වියරියෙන් ඒ විදීම දෙස බලන්න. සුඛ වුණත් හට ගන්නා වගේම නැතිවෙලා යනවා. දැසින් දකින කොට රුව, දුව පුතා කියලා, හොඳයි පුතේ - දුවේ නුඹ හැදෙනවා. සැනසිල්ලක්, ඒ වුනත් හටගත්ත හැම දෙයක්ම නැතිවෙනවා වගේම ඔය සුවයත්, ඔය දකින සුවයේ වැඩීම ඔස්සේ කෙළවරක් තියනවා දුකත් ඒ වගෙයි. පින්වතුනි, හටගත්තා වගේම නැතිවෙලා යනවා. අදුක්ඛම සුඛත් ඒ ලෙසින් දකිනවා.

මිලඟට සඳහන් කළා 'විත්තේ විත්තානුපස්සි විහරති ආනාපි සම්පජානෝ සතිමා විනෙය්‍ය ලෝකේ අභිජ්ඣා දෝමනස්සං' පින්වතුනි, සිත පිළිබඳව දහසය ආකාරයකින් මේ කොටසේ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ දේශනා කළා. රාග සිත, විරාග සිත, සදෝෂ සිත, දෝෂ සහිත සිත, සමෝහ සිත, මෝහ සිත.... එනම් රාගයක් තිබෙනවා. රාගය දුන් නෑ. තරහා තියනවා. තරහා දුන් නෑ. මුළාව පවතිනවා. මුළාව දුන් නෑ ආදී වශයෙන් සංඛින්න වික්ඛින්න (හැකුළුණු සිත, අවුල් වූ සිත) වශයෙන් දහසය ආකාරයකින් මේ සිත පිළිබඳව දේශනා කරනවා. ඒ පිළිබඳව ඇතිකරගන්නා වූ සිතිය නම් ගොදුරු ස්ථානයයි. පිය සතු විෂයයි.

'ධම්මේසු ධම්මානුපස්සි විහරති ආනාපි සම්පජානෝ සතිමා විනෙය්‍ය ලෝකේ අභිජ්ඣා දෝමනස්සං' ධර්මයන්හි අභිජ්ඣා දෝමනස්ස බැහැර කරගෙන කෙලෙස් තවන වීරියයෙන් යුක්තව දුන් සිතිය පවත්වා ගන්නට යැයි ආරාධනා කළා. පංච නීවරණ ධර්ම කෙරෙහි අවධියෙන් සිටින්න. කාමච්ඡන්ද, ව්‍යාපාද, ථීනමිද්ධ, උද්ධච්ච කුක්කුච්ච, විවිකිච්ඡා ඒ අදහසයි. නීවරණ ධර්ම බැහැර කරගන්නට

අදහස ඇතිකරගන්න. රූප, වේදනා, සංඥා, සංඛාර, විඤ්ඤාණ පිළිබඳව නුවණින් දකින්න. ඒවා මගේය. මම වෙමි. මගේ ආත්මය කියා සිතන හැම වෙලාවකම සක්කාය දෘෂ්ඨියට, ආත්ම දෘෂ්ඨියට, අස්මිමානයට, තණ්හා මද මාන දෘෂ්ඨියට අල්ලාගන්නට අවස්ථාව සැලසෙනවා. රාගාදී කෙලෙස් වැඩෙනවා. දුක් වැඩෙන්නට පටන් ගන්නවා. සිතිය පවත්වන්න. මිලඟට සඳහන් කළා පින්වතුනේ සළායතන පිළිබඳව. වක්ඛු, සෝත, ඝාණ, ජීවිහා, කාය, මන කියන මේවා පිළිබඳව නුවණින් දකින්න 'එත්ථෙසා තණ්හා උප්පජ්ජමානා උප්පජ්ජති එත්ථ නිවිසමානා නිවිසති' යම් තැනක තෘෂ්ණාව හටගන්නේ නම් එහි හටගනියි. එහිම තැන්පත්ව පවතියි.

ඇසෙන් රූපයක් ගන්නකොට මනාව සිතිය පවත්වන කොට කරුණාවෙන්ද දුක්කේ අම්මා කෙනෙක් කියලා. කරුණාවෙන්ද පෙනුනේ සොහොයුරෙක් සොහොයුරියක් කියලා. කරුණාවෙන්ද දුනුනේ දුවෙක් පුතෙක් කියලා ආදී වශයෙන් එතන ඔබට දූනෙනවා. එසේ නොවී තෘෂ්ණාව හට ගන්නා නම්, මධුර ලෙස මිහිරි ලෙස හටගන්නවා නම්, ඒ රුව ඔස්සේ ඔබ අවධියෙන් සිටින විට, ඇසෙහි තෘෂ්ණාව පහළ වෙනවා. දුන් මිහිරි ලෙස පදිංචි වෙනවා කියා ඒ රූපය ඔස්සේ දූනෙනවා, කියනවා, දකිනවා. අනිච්ච, දුක්ඛ, අනත්ත ත්‍රිලක්ෂණ ධර්මයට යටත් කොට දකින්නට කරන ආරාධනාවයි ධම්මේසු ධම්මානු පස්සි විහරති ලෙසින් සඳහන් කළේ.

මිලඟට සජ්ත බොජ්ඣංග ධර්ම කෙරෙහි සිතිය පිහිටුවනවා. පුරුදු කරනවා, සිතිය පවත්වා ඉදිරියට යනවා. සතිය, ධම්මච්චය, චිරිය, ප්‍රීති, පස්සද්ධි, සමාධි, උපෙක්ඛා. මිලඟට චතුරාර්ය සත්‍ය ධර්මයයි. දුක්ඛ, සමුදය, නිරෝධය, මාර්ගය නම් වූ චතුරාර්ය සත්‍ය ධර්මය කෙරෙහි සිතිය පවත්වනවා. ධර්මයන් කෙරෙහි සිතිය පවත්වනවා යයි සඳහන් කළේ එයයි. මෙයයි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ දුක්ඛයේ ගෝවර ස්ථානයයි, පියසතු විෂයයි. ගොදුරු තැන සිටිනවා නම්, සුදුසු තැන පියසතු විෂයේ මගක් අනුගමනය කරනවා නම්, 'නලච්ඡති මාරො ඔතාරං' මාරයාට කිසිදු කිසිම අවස්ථාවක් ඉඩක් කිසි විටෙකවත් ලැබෙන්නේ නැහැ. 'නලච්ඡති මාරො ආරම්මණං' මාරයාට කිසිදු

අරමුණක් ඔබෙන් ගන්න බැහැ පින්වතුනේ. ඔබේ සිතට දැනෙනවද මේ වැනි අදහසක්. කවුරු මොනවා කිව්වත් මගෙන් නම් සිහිනෙන්වත්, රහසින්වත් වරදක් නම් වෙන්තේ නැහැ. යම් කෙනෙක් දැකලා කියාවී මට විශ්වාසයි දහසක් මැද තිබ්බත්, නැගී සිටියත් ඒ අය නම් වරදකට හසු වුනේ නැහැ. ඇස් කොනකින් බැල්මකින්වත් විපතක් වෙන්තේ නැහැ කියා ඒ සිත්වලට දැනෙනවා. ඒ අදහස නම් මාරයාට අරමුණක් ඒ ඇසේ බැල්මක, පෙනුමක, කණේ හඬක, නාසයේ ආඝ්‍රාණයක, දිවේ රසක, ශරීරයේ ස්පර්ශයක සහ සිතුවිල්ලක වත් මරුවාට අතවනන සෙවනැල්ලක්වත්, සුදුසුමක්වත් දැනෙන අවස්ථාවක් නැත යන අදහසයි ඉන් අදහස් කළේ. අපට සුදුසුම විෂය අන්න ඒ ධර්ම මාර්ගයයි. අපට හැසිරෙන්නට ජීවිතය පවත්වන්න සුදුසුම ස්ථානය ගෝචර තැන එය යැයි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ දේශනා කළේ එවැනි නුවණයි.

සෑම වෙලාවකම මාරයා ඇස ළඟ නතර ව බලාගෙන සිටින්නේ ඔබේ ඇස් පිහාටුවකින් නමුත් ඩැහැගන්නයි. 'මම දන්නේ නැහැ මට මොනවා වුණාද කියලා. මම දන්නවා මම කවුද කියලා. අම්මා කෙනෙක්, තාත්තා කෙනෙක්, දරුවෝ ඉන්නවා. එහෙම වුණත් මම මොනවා කරන්නද? ඒකට මම බැඳුණා. මට දැන් සිත හදාගන්න බැහැ. ඕන දෙයක් වුණාදෙන්. අපායට වුණත් වැටුනට කමක් නැහැ' යයි ඔබ කියාවී. මාරයා අල්ලා ගත්තොත් එහෙම අපායට ගොස් නතර වෙන්න තමයි වෙන්තේ. ඒ නිසයි සඳහන් කළේ, අර කැට කුරුල්ලා අල්ලා ගත්තා වගේ ගෝචර නොවූ තැනින් බැහැරවෙන්න පුළුවනි නම් එයයි සුදුසු තැන. ගෝචර වූ සුදුසුම විෂය නම් අපට ඇති ඒ සතර සතිපට්ඨානයයි. ගැඹුරු දහමක් ඉතාම සරළ අදහසින් පැහැදිලි කළේ.

ඔබ අසනවද අවසන් වශයෙන් ස්වාමීනි, "සම්බාධෝ සරාවාසෝ බහුකිච්චෝ බහු කරණීයෝ" ලෙස දැක්වෙන අයුරින්, එනම්, සම්බාධ සහිත, බොහෝ කටයුතු ඇති ගිහිගෙදර පවතින්නට පුළුවනිද කියලා. පුළුවනි පින්වතුනි, බැරි කිසිවක් බුදුරජාණන් වහන්සේ දේශනා කළේ නැහැ. එහෙත් චතුරංග වීයඝී වගේම සතර සමාසක් ප්‍රධන් වීයඝී අපට ඉටුකරන්න, දක්වන්න, දියුණු කරගන්න පුළුවනි නම් සියල්ල අනිත්‍ය වූ ලෝකය තුළ මොනවද අත් හරින්න බැරි. සියල්ල

අතහැරෙනවා නම් අත්හැරීම පිළිගන්න සිත පුරුදු කරන්නට බැරි ඇයි? සතර සතිපට්ඨානය සිහිය පුරුදු කරන්න. එක රාත්‍රියෙන් මිල මුදල් කෝටියක් ලැබුනේ නැති වුනාට, අතු පැලක එක කාමරයක සිටියත් රනින් කළ යහනාවක් නොවුනට පැදුරු මල්ලක් වුණත් ජීවිතයේ සන්තෘෂ්ඨියක් සැනසිල්ලක් යයි ඔබට දැනේවි. අද රාත්‍රී වුනත් ඔබ, අපි වෙන්තේ අපේ ජීවිතයේ සැනසිල්ලක් කියලා ස්වාමියා, බිරිඳ, දෙමව්පියෝ, දරුවන්ට දැනෙයි. එහෙම නොවුනොත් අගෝචර ස්ථානයට ගොස් මාරයාට ඇස, කණ ආදී ඉන්ද්‍රියයන්ගෙන් අරමුණු දී ඔහුට හසු වුනොත්, 'මොකටද මේ වගේ මනුෂ්‍යයෙක් මට හමු වුනේ, සංසාර ගමනේවත් මේ වගේ මනුෂ්‍යයෝ හමුවෙන්න එපා. ඇයි මම ඉපදුනේ මෙහෙම දුක් විදින්නට කියලා ජීවිතය එකම කඳුළු පිරි දුක් ගොඩක් බවට පත් වෙන්නට පුළුවනි.' සැනසිල්ල, සතුට සොයන සොයාගෙන යන අපි මිල මුදල්, ධනය, ලෞකික වස්තු පමක්ම සතුට නොවන බව පැහැදිලියි. ඒවා සැපතට උදව් කරනවා. මේ සතර සතිපට්ඨානයේ පිහිටා සිටියොත් එයින් සැනසිල්ල ලබන්නට පුළුවනි. සතුණගිසී සූත්‍ර දේශනාව අවසන් වෙනවා.

ගොදුරු ස්ථානයෙහි පියසතු විෂයෙහි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වදාළ සතර සතිපට්ඨානයේම සිහිය පවත්වන්නට යයි ආරාධනා කරමින් මරුගෙන් ගැලවී භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ මගම ගමන් කරන්නට යයි ආරාධනා කරමින් ඔබ සෑම නිදුක් වෙන්න. නිරෝගී වෙන්න. සුවපත් වෙන්න. දුක් කරදර කම්කටොලු බාධක නොමවී ධර්මානු ධර්ම මගෙහි හැම සැනසිල්ලක් සැලසී අප හැමටම උතුම් චතුරාර්ය සත්‍ය ධර්මයම අවබෝධ වේවායි අධිෂ්ඨාන කරනවා ප්‍රාර්ථනා කරනවා.

සාධු ! සාධු ! සාධු !

වූළගෝසිංග සූත්‍රය

නමෝ තස්ස භගවතෝ අරහතෝ සම්මා සම්බුද්ධස්ස
නමෝ තස්ස භගවතෝ අරහතෝ සම්මා සම්බුද්ධස්ස
නමෝ තස්ස භගවතෝ අරහතෝ සම්මා සම්බුද්ධස්ස

“තග්ස මයං භන්තේ සමග්ගා සම්මෝදමානා අච්චදමානා
බීරොදකිභුතා අඤ්ඤමඤ්ඤං පියවක්ඛුහි සම්පස්සන්තා විහරාමා”ති

කාරුණික පින්වතුනි,

උතුම් බුදු රුවන, සදහම් රුවන, ආර්ය මහ සඟ රුවන, තුනුරුවන් සතු අනන්ත අසිරිමත් වූ ගුණ බෙලෙන් පින්වතුන් සියළු දෙනාටම ජීවිත ගමනේ හැම සැනසිල්ලක්, යහපතක්, අභිවාද්ධියක්ම වේවා! ධර්මාණු ධර්ම පිළිවෙත් මගෙහි හැම සොම්නස් පහළ වී උතුම් වූ චතුරාර්ය සත්‍ය ධර්ම අවබෝධය පිණිස මෙම දේශනාවන් උපනිශ්‍රය වේවායි මහත් වූ කරුණාවෙන් පළමු කොට අධිෂ්ඨාන කරනවා. ප්‍රාර්ථනා කරනවා.

ධර්ම ශ්‍රවණය කරන පින්වතුන් හැම දෙනාම තුණුරුවන් කෙරෙහි මහත් වූ ශ්‍රද්ධා ගෞරවයෙන් සිත්හි දරාගෙන මේ ධර්මය ශ්‍රවණය කිරීමෙන් ඔබ හැම බලාපොරොත්තු වන ඒ සැනසීම, සැනසිල්ල සලසා ගන්නට අවස්ථාවක් ඇති කරගන්නට පුළුවනි. ධර්ම ශ්‍රවණය කරන ඔබ සැමදෙනාටම උතුම් වූ ධර්මාවබෝධය පිණිසම උපනිශ්‍රය වේවායි නැවතත් අධිෂ්ඨාන කරමින්, ප්‍රාර්ථනා කරමින් මෙම ධර්ම දේශනාව සිදුකරන්නටයි බලාපොරොත්තු වන්නේ,

පින්වතුනි, ජීවිත ගමනේ අපි කවුරු කවුරුත් සොයාගෙන යන්නේ මානසික සන්තෘෂ්ඨියයි. සැනසිල්ලයි. ඔබට අවබෝධයක් ලැබුණු වයස් සීමාවේ පටන් ඔබ සොයාගෙන ගියේ පියවරෙන් පියවරම ඒ මානසික සන්තෘෂ්ඨියයි, සැනසිල්ලයි. මේ ලෞකික ලෝකයේ ලෞකික වස්තූන් ඇසුරු කරගෙන ලබන සන්තෘෂ්ඨිය තාවකාලිකයි. එනමුත් තථාගත බුදුරජාණන් වහන්සේ පෙන්වා දුන් සැනසිල්ලේ මග වූ මාර්ග බ්‍රහ්මචරියාව නම් වූ ලෝකෝත්තර මාර්ගය කිසිවිටෙකවත් තාවකාලික වූ සුවයකින් සීමාවක් සිදුවන්නේ නැහැ. එය මෙලොව ජීවිතයට පමණක් නෙමෙයි පරලොව ජීවිතය පවා සුවපත් කරන්නට හේතුවන අමා සුවයකුයි සැනසිල්ලකුයි. ඒ නිසා මේ ලෝකයේ පහළ වූ ශ්‍රේෂ්ඨතම උතුම්ම මනුෂ්‍ය රත්නය, ඒ මහා කරුණාවෙන් හා මහා ප්‍රඥාවෙන් පිරිපුන් අසමසම ගුණ සමුදායකින් හෙබි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ දේශනා කළ මේ උතුම් ශ්‍රී සද්ධර්මය ඔබ අප හොයන ඒ සුවය, සන්තෘෂ්ඨිය, සැනසිල්ල පිණිස උපකාරක ධර්මයක් බවට පත්කරගන්නට අපි හැමදෙනාම අධිෂ්ඨාන කර ගනිමු. ඒ සඳහා අප විසින් තෝරා ගනු ලැබූයේ මජ්ඣිම නිකායේ සඳහන් වූළගෝසිංග සූත්‍ර දේශනාවයි.

මේ සූත්‍ර දේශනාව මුළුමනින්ම විස්තර ලෙස පැහැදිලි කරන්නට තරම් අපට වේලාවක් නොමැති වුවත් වේලාව තිබෙන පරිදි විස්තර කරමින් අපත්, ශ්‍රවණය කරන බවත් තථාගත බුදුරජාණන් වහන්සේ පිළිවෙත් මාර්ගයෙන්ම දැකගන්න උත්සාහ කරමු.

පින්වතුනි, තථාගත බුදුරජාණන් වහන්සේ නාදික ගමෙහි ගෙඩිගෙහි මේ කාලයේ වාසය කරනවා. තථාගත බුදුරජාණන් වහන්සේ නාදික ගමෙහි ගෙඩිගෙහි වාසය කරන කාලයෙහි ඒ ආසන්නයේම වජ්ජි ජනපදයෙහි ගෝසිංග සාල වනය නමින් ආරණ්‍යයක්, වනයක් පැවතුනා. මෙම ගෝසිංග සාල වනයෙහි, පින්වත් අනුරුද්ධ ස්වාමීන් වහන්සේ, පින්වත් නන්දිය ස්වාමීන් වහන්සේ සහ පින්වත් කිම්බිල ස්වාමීන් වහන්සේ නම් වූ තුන් නම වැඩ වාසය කරනවා.

තථාගත බුදුරජාණන් වහන්සේ මහා කාරුණිකයි. තථාගත බුදුරජාණන් වහන්සේ කල්පනා කළා දිනක් මේ බුදු සවිවන් තුන් නම

වැඩ සිටින ස්ථානයට වැඩම කරන්නට ඕන කියලා. බුදුරජාණන් වහන්සේ ගෝසිංග සාල වනයට වැඩම කරනවා. උන්වහන්සේ මේ වනයේ දොරටුව සමීපයට වැඩම කරන විට මේ ගෝසිංග සාල වනයේ උයන්පල්ලා එනම් දොරටු පාලකයා බුදුරජාණන් වහන්සේව නතර කළා. බුදුරජාණන් වහන්සේට සඳහන් කරනවා, “ශ්‍රමණයන් වහන්ස, මේ වනයට නොපිවිසෙනු මැනව. මෙහි කුල පුත්‍රයෝ තුන්දෙනෙක් සිටිනවා. තමන්ට හිත කැමතිව වාසය කරනවා. ඔවුන්ට අපහසු කරන්නට එපා.” එය මේ වගේ අදහසකුයි. ‘ඔවුනොවුන්ට හිත කැමති ශ්‍රමණයන් වහන්සේලා තුන් නමක් මේ ආරණ්‍යයේ වාසය කරනවා. උන්වහන්සේලාගේ හිතවත්ත භාවයට උන්වහන්සේලාගේ පැවැත්මට බාධාවක් වෙන නිසා ඔබ වහන්සේට වැඩම කිරීමට මෙහි අවසරයක් නැහැ. ඔබ වහන්සේ නතර වෙන්න.’

පින්වතුනි, මේ උයන්පල්ලා තථාගත බුදුරජාණන් වහන්සේ හඳුනාගන්න නැතිව ඇති. එහෙම නැත්නම් තුන් ලොවක් කරුණාවෙන්, මහා ප්‍රඥාවෙන් සනසා වදාළ බුදුරජාණන් වහන්සේ නමකට එසේ ප්‍රකාශ නොකර සිටිවී.

මේ කථාව අනුරුද්ධ ස්වාමීන් වහන්සේට ඇහුනා. අනුරුද්ධ ස්වාමීන් වහන්සේ බලන විට තථාගත බුදුරජාණන් වහන්සේ මේ ආරණ්‍යයේ දොරටුව ළඟ වැඩ සිටිනවා. අනුරුද්ධ ස්වාමීන් වහන්සේ වැඩම කළා. ‘ඒ අපගේ ශාස්තෘවරයාණන් වහන්සේ, උන් වහන්සේට වඩින්නට ඉඩදෙන්න.’ තථාගත බුදුරජාණන් වහන්සේ දැන් වනයට වැඩම කරනවා. අනුරුද්ධ ස්වාමීන් වහන්සේ, අනිකුත් නන්දිය ස්වාමීන් වහන්සේට හා කිම්භිල ස්වාමීන් වහන්සේට තොරතුරු සඳහන් කළා. ‘අපගේ ශාස්තෘවරයාණන් වහන්සේ වඩිනවා. අපගේ ශාස්තෘවරයාණන් වහන්සේ අපි සොයාගෙන වඩිනවා’ ඒ හඳවත්වලට මොන තරම් සැනසිල්ලක්, නිරාමිස ප්‍රීතියක් ඇතිවෙන්නට ඇතිද?

පින්වතුනි, කාලෙකින් ගුණබර අම්මා කෙනෙක්, පියාණන් කෙනෙක් දරුවන් වෙතට එනකොට සත්පුරුෂ ගුණවත්ත දරුවෙකුට ඒ දෙමව්පියෝ දැකීමත් මොනතරම් සැනසිල්ලක්ද? තුන්ලොවක් සනසන සම්බුදු රජාණන් වහන්සේ තමන් වහන්සේලා වෙත

උන්වහන්සේලා වැඩ වසන වන පියසට වඩිනවා කියා දකින විට අසනවිට මේ තුන් නමට මොන තරම් සුවයක්, සිතට සැනසිල්ලක් ලැබුනද?

එක නමක් ඉදිරියට වැඩම කළා. පාත්‍රා, සිවුරු අතට ගත්තා. තව නමක් ආසනය පිළියෙල කළා. තව නමක් පා දෝවනය කිරීමට පැන් රැගෙන ආවා. තථාගත බුදුරජාණන් වහන්සේ පනවන ලද ආසනයේ වැඩ සිටියා. ඒ වගේම උන්වහන්සේගේ දෙපා පැන් වලින් සේදුවා. පිරිසිදු කළා. තථාගත බුදුරජාණන් වහන්සේ වැඩ සිටිනවා. පින්වත් අනුරුද්ධ ස්වාමීන් වහන්සේත්, නන්දිය ස්වාමීන් වහන්සේත් කිම්භිල ස්වාමීන් වහන්සේත් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ අභියස දැන් වැඩ සිටිනවා.

පින්වතුනේ, ඔබේ සිතටත් දැන් විත්‍ර රූපයක් වගේ මැවිලා පේනවද? මහා කරුණාවෙන් මහා ප්‍රඥාවෙන් පිරිපුන් තථාගත බුදුරජාණන් වහන්සේ වැඩ සිටිනවා. ඒ තුන් නම මොනතරම් කරුණාවෙන්, ගෞරවයෙන් බුදුරජාණන් වහන්සේ අභියස මහ පොළොව සනසනවා වගේ බිම වාඩිවී සිටින්නට ඇත්ද? බුදුරජාණන් වහන්සේ මේ තුන් නමගෙන් ප්‍රශ්න කරනවා. කොහොමද? ‘බමනීයං, යාපනීයං? කච්චි පිණ්ඩ කේන න කිලමථාති?’ ඔබට පහසුවෙන් යැපෙන්නට පුළුවන්කම තිබුනද? සියල්ල ඉවසා ගන්නට පුළුවන්කම ලැබුනද? පිණ්ඩපාත දානයෙන් වරදක් වුනේ නැතිද? ක්ලාන්තයක් එහෙම ඇති වුයේ නැතිද? ඉන් අදහස් කළේ පින්වතුනි, පිණ්ඩපාත දානය ලැබුනද? ඒ වගේම කරදයක්, විපතක් නැතුව වන සතුරෙකුගෙන් වත්, සිවුපාවෙකුගෙන් වත් විපතක් නැතුව පහසුවෙන් මාර්ග ඉක්මවරියාවේ වැඩම කරන්න හැකියාවක් ලැබුණද? කියන අදහසයිනේ. මේ වගේ අදහසකුයි මෙහි දැක්වෙන්නේ.

දරුවෝ දුර පළාතකට ගිහිල්ලා, කාලයකින් අම්මා, තාත්තා ඒ ප්‍රදේශයට යනවා. පැත්තකින් වාඩිවුණු අම්මයි තාත්තයි දරුවගෙන් හෝ දරුවන්ගෙන් ප්‍රශ්න කරනවා. කොහොමද මේ ප්‍රදේශය? සුවසේ කාලය ගතකරනවද? කාගෙන්වත් කරදරයක් බාධාවක් නැද්ද? තමන් බලාපොරොත්තු වන කටයුතු හොඳින් කරගෙන යනවද? මෙවැනි

අදහසක්මනේ මේ අසන්න ලැබෙන්නේ. මහා කාරුණික බුදුරජාණන් වහන්සේ අප ඉදිරියේ වැඩ සිටිනවා වගේ අපේ හදවත් වලට දැනෙනවා.

පින්වතුනි, මිලඟට තථාගත බුදුරජාණන් වහන්සේ ප්‍රශ්න කරනවා අනුරුද්ධ ස්වාමීන් වහන්සේගෙන්. පිළිතුරක් ලැබුණා. 'භාග්‍යවතුන් වහන්සේ අප සුවසේ වැඩ සිටිනවා. පහසුවෙන් වැඩ සිටිනවා. පිණිසව්‍යයෙන් අපට කිසිදු පීඩාවක් නැහැ. අපි ක්ලාන්තයක් නොමැතිව පහසුවෙන් වැඩ සිටින්නෙමු' යයි පිළිතුරු ලැබුණා.

මිලඟට බුදුරජාණන් වහන්සේ ප්‍රශ්න කරනවා. කෙසේද? මේ තුන් නම සමගියෙන් වැඩ සිටිනවද? සතුටු සිතින් වැඩ සිටිනවද? විවාද කරගන්නේ නැතිව ඔවුනොවුන් කෙරෙහි ප්‍රිය දැසින් බලමින් කිරිසි - වතුරයි මෙන් එක්ව වාසය කරනවාද? යයි බුදුරජාණන් වහන්සේ ප්‍රශ්න කරනවා. අනුරුද්ධ ස්වාමීන් වහන්සේ ලබාදෙන පිළිතුර පින්වතුන්ගේ ඔබත් මොහොතක් මෙනෙහි කරන්න. ගෘහස්ථ ජීවිතයක් ගත කළත් ගුණබර ස්වාමි දියණියකට, ස්වාමි පුත්‍රයෙකුට, ගුණබර දෙමව්පියන්ට, දරුවන්ට, සොහොයුරු සොහොයුරියන්ට පමණක් නොවෙයි ගමක, පළාතක, රටක, ආයතනයක කුමන තැනක වාසය කළත්, මේ වදන් පෙළ ලබාදෙන පිළිතුර සන්තෘෂ්ඨිය සොයාගෙන යන සෑම කෙනෙකුටම මොනතරම් සැනසීමක්, සැනසිල්ලක්ද යන්න ඔබටත් දැනෙයි.

අනුරුද්ධ ස්වාමීන් වහන්සේ සඳහන් කරනවා 'තග්ග මයං හන්තේ සමග්ගා සම්මෝදමානා අවිච්චමානා බීරොදකී භුතා අඤ්ඤ මඤ්ඤං පියවක්ඛුහි සම්පස්සන්තා විහරාම.'

එහෙමයි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ අපි තුන් නම ඉතාම සමගිනේ වාසය කරනවා. සම්මෝදමානා සතුටු සිතින්, අවිච්චමානා - කිසිදු කරුණක් කෙරෙහි විවාද කර ගන්නේ නැතිව එනම් විවාදයක් නැතුව, බීරොදකී භුතා - කිරිසි වතුරයි එකට එකතු වුණා වගේ, අඤ්ඤ මඤ්ඤං පියවක්ඛුහි සම්පස්සන්තා - ඔවුනොවුන් කෙරෙහි පිය දැසින් බලමින්, විහරාම - අපි වාසය කරනවා. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ, මේ අදහස් පෙළ

මොනතරම් සැනසිල්ලක්ද පින්වතුනේ, සාධු ! සාධු ! තථාගත බුදුරජාණන් වහන්සේ මේ බුදු සවිවන්ගේ මේ බුදු පුතණුවන්ගේ මේ පිළිතුර ගැන සනසෙමින් උන්වහන්සේ එය අනුමත කරනවා.

පින්වතුනි, මේ දහම් පෙළ අපි කාගෙ කාගෙන් ජීවිත වලට ළඟා කරගන්නට පුළුවනි. ඒ අදහස ගෘහස්ථ ජීවිතයක් ගත කරන ඔබේ ජීවිත වලටත් ගලපා ගන්න යයි නැවතත් සඳහන් කරමින් මේ සූත්‍ර දේශනාව අපි සාකච්ඡා කර බලමු.

තථාගත බුදුරජාණන් වහන්සේට අනුරුද්ධ ස්වාමීන් වහන්සේගෙන් එවැනි පිළිතුරක් ලැබුණම බුදුරජාණන් වහන්සේ තමන් වහන්සේ සම්මා සම්බුද්ධත්වය ලබා සියළු ලෝසතුන් කෙරෙහි කරුණාවෙන් පෙන්වා දුන් ඒ මාර්ග බුන්මවරියාව, ආයඝී අෂ්ඨාංගික මාර්ගය, චතුරාර්ය සත්‍ය ධර්මය මුල්කර ගත්ත ඒ නිවන් මග අරමුණු කරගත්ත ධර්මයෙහි මේ බුද්ධ ශ්‍රාවක - ශ්‍රාවිකාවෝ පිළිවෙත් මාර්ගය අනුගමනය කර සැනසෙනවා යයි බුදුරජාණන් වහන්සේට දැනුණා.

මිලඟට තථාගත බුදුරජාණන් වහන්සේ නැවතත් ප්‍රශ්න කරනවා. හොඳයි සමගියෙන්, සතුටු සිතින්, විවාදයක් නැතිවම ඔවුනොවුන් කෙරේ ප්‍රිය දැසින් බලමින් හරියට කිරිසි වතුරයි වගේ ඔබ ජීවත් වෙනවා. මිලඟට අප්‍රමාදිව කෙලෙස් තවන වීර්යයෙන් යුතුව නිවන වෙනුවෙන් මෙහෙවන ලද සිත් ඇතිව ඔය තුන් නම වාසය කරනවද? භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ප්‍රශ්න කරනවා. කාගෙන්ද ප්‍රශ්න කරන්නේ? අනුරුද්ධ ස්වාමීන් වහන්සේගෙන්, නන්දිය ස්වාමීන් වහන්සේගෙන් හා කිම්බිල ස්වාමීන් වහන්සේගෙනුයි.

පින්වතුනි, ඔබට දැන් කුමක්ද සිතෙන්නේ? මේ පින්වත් ස්වාමීන් වහන්සේලා ලබාදුන්න ඒ පිළිතුර අනුව අපට දැනටම හිතෙනවා නේ මේ දෙවෙනි පිළිතුරත් මොන තරම් සැනසිලිමත් පිළිතුරක් වෙන්ට පුළුවනිද යන්න. භාග්‍යවතුන් වහන්සේට අනුරුද්ධ ස්වාමීන් වහන්සේ මුල්වෙලා සඳහන් කරනවා භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මම කැමතියි අපේ සැබෑම වර්යාව, පිළිවෙත් මාර්ගය සඳහන් කරන්න. එය නම්, මගේ හමුවෙහිත්, ඒ වගේම අනභිමුඛයෙහිදීත් අනිත් දෙනම නැති

තැන්වලදීත් මම මෙමත්‍රී සහගත සිතින්, මෙමත්‍රී සහගත වචනයෙන්, මෙමත්‍රී සහගත ක්‍රියාවෙන් යුක්තව කටයුතු කරනවා. ඉන් අදහස් කළේ ඉදිරියෙන් මෙමත්‍රී සිතින් සිතනවා. ඉදිරියෙන් මෙමත්‍රී සහගත වචනයෙන්මයි කථා කරන්නේ. මෙමත්‍රී සහගත ක්‍රියාවක්මයි පැවැත්මක්මයි ඇතිකර ගන්නේ යන අදහසයි. ඒ වගේම හැකි අවස්ථාවන්හිදී අනභිමුඛය යයි සඳහන් කළේ සම්මුඛ සහ අනභිමුඛය (ඉදිරියෙන් නැති වෙලාවෙන්) 'උන්වහන්සේලා මා ඉදිරියේ නැති විටෙකත් මම මෙමත්‍රී සහගත සිතින් උන්වහන්සේලා ගැන සිතනවා. මට සිතුවිලි පහළ වෙනවා. මෙමත්‍රී සහගත වචනයමයි මම උන්වහන්සේලා ගැන කතා කරන්නේ. මෙමත්‍රී සහගත ක්‍රියාවක්මයි උන්වහන්සේලා ගැන පවත්වන්නේ' යයි සඳහන් කළා. 'භාග්‍යවතුන් වහන්ස, මගේ සිතෙන් බැහැරව උන්වහන්සේලාගේ සිත සමග මට වාසය කරන්න පුළුවනි නම් හොඳයි කියා මට සිතෙනවා. උන්වහන්සේලාගේ සිත සමග වාසය කරන්න උත්සාහ කරනවා. අපි කයෙන් වෙන් වූනත් සිතින් එක්වයි වාසය කරන්නේ භාග්‍යවතුන් වහන්ස. කායිකව දෙපලක තුන්පලක වැඩ සිටියට යම් විටක නමුත් සිතින් එක්ව වාසය කරනවා' යයි සඳහන් කළා. පින්වතුනේ, ඒ අදහස් පෙළ සරලව මොන තරම් සැනසිල්ලක් ඔබට දූනෙනවද? ("සො බො අහං භන්තේ සකං චිත්තං නික්ඛිපිතො ඉමේසසේව ආයස්මන්තානං චිත්තස්ස වසේන චන්තාමි නානාහි බො නො භන්තේ කායා එකඤ්ච පන මඤ්ඤේ චිත්තන්ති")

තමන් වහන්සේ ඉදිරියෙන්, ඒ වගේම තමන් ඉදිරියේ නැතිවෙලාවෙන් මෙමත්‍රී සහගත සිත්, මෙමත්‍රී සහගත වචන, මෙමත්‍රී සහගත ක්‍රියාවන් සිදු කරනවා කියන හඬ ඉදිරියේ පමණක් නොවෙයි, ජේතන පමණක් නොවෙයි, ඇහෙනන පමණක් නොවෙයි, යම් ලාභ ප්‍රයෝජනයක් බලාපොරොත්තුවෙන් මුහුණ ඉදිරියේ පමණක් නොවෙයි නැති තැන පවා මෙමත්‍රී සහගතවයි කටයුතු කරන්නේ යන අදහසයි.

පින්වතුනි, ඒ සිත මා සිතෙහි පවතිනවා නම් හොඳයි, මගේ සිත බැහැර කර ඒ සිත සමග මම ජීවත්වෙන්න කැමතියි කියන සිත තුළ මම

වගේම එහෙම නැත්නම් මටත් වඩා හො, සිතක්නේ ඒ සිත, ඒ සිතන සිතුවිලි වලට, කතා කරන වචනවලට, ඒ ක්‍රියාවලට මම මොනතරම් කැමතිද කියන අදහසයි දක්වන්නේ. ඒ වගේම සිතන්න ඔබටත් පුළුවනි නම්, අර යහපත් සිතුවිලි ඇතිවන අවස්ථාවලදී ඒ වගේ කථා කරන්න ඔබටත් පුළුවනි නම් ඔබ කිසි විටෙකවත් සිතේ කේන්ති ගන්නේ නැහැ. මොනතරම් කලබල වෙලාවක, නොසන්සුන් වෙලාවක නමුත් කරුණාව මෙමත්‍රීය ලෙන්ගතුකම ඒ සිත තුළ පිරිලා. ඒ කතා කරන වචන පවා බොහොම සෞම්‍යයි. සිත නිවෙනවා. අපගේ වචන වලින් සඳහන් කරනවා නම් හිස ගිනිගත්ත මොහොතක පවා ඔය හඬ ඇසුනොත් හිත නිවෙනවානේ. ඔය වගේ කථා කරන්න මට පුළුවනි නම් කොපමණ හොඳද? ඒ වගේම ඔය වගේම හැසිරෙන්න ක්‍රියා කරන්න මට පුළුවනි නම් කොපමණ හොඳද?

පින්වතුනි, බලන්න යහපත් ඇත්තන්ගේ සිතුවිලි, යහපත් ඇත්තන්ගේ වචන, යහපත් ඇත්තන්ගේ හැසිරීම් ක්‍රියා අපත් සිතනවා නම් අපටත් තිබෙනවා කියා, අන්න ඒ අදහසමයි අනුරුද්ධ ස්වාමීන් වහන්සේ මේ සඳහන් කළේ. මීළඟට උන්වහන්සේ සඳහන් කලා අපි කයින් දෙදෙනෙක් වූණාට, කායිකව වෙනස් තැන්වල හැසිරුණාට වැඩ සිටියට සිතින් එකට වාසය කරනවා කියන අදහස. මොනතරම් සැනසිල්ලක්ද පින්වතුනි, ඉන් අදහස් කළේ 'බීරෝදකී භූතා' යන වචනයත් ගලපලා බලන්න. කිරිසි වතුරයි එකට එකතු වූ විට වෙන් කරන්න අපහසුයි යන අදහස ඔබටත් දූනෙනවද?

පින්වතුනි, ගුණබර අම්මා කෙනෙක්, අප්පච්චි කෙනෙක්, දෙමව්පියො, දරුවො ඔවුනොවුන් කෙරෙහි ප්‍රිය දැසින් බලමින් කටයුතු කරන විට අපට දූනෙන්නේ මේ ශරීර දෙකක් නමුත් එක් අයෙක් වගේ, එක ආකාරයටමයි සිතන්නේ. හොඳ දෙයක් යහපත් දෙයක්මයි කථා කරන්නේ, එක විදියටම කැමතියි කියා සිතෙන විට වෙලාවකට සිතෙනවා දෙපිරසක් නොවෙයි එක පිරසක්, දෙදෙනෙක් නොවෙයි එක් අයෙක් කියා සිතෙනවා. එය මොනතරම් පහසුවක්ද ජීවිතය පවත්වන්න. ජීවිතය දුකක් කරදරයක් කියා දූනෙන්නේ නැහැ.

පින්වතුන් ඔබේ අත් දෙක ඒ ඒ අතට උදව් කරන විට, ඇඟිලි පහ ඇඟිලි දහය ඒ ඒ අතට උදව් කරන විට, ඇස් දෙක එක ඇසකින් බලනවිට අනික් ඇසක් උදව් කරන විට ඔබට කුමක්ද දනෙන්නේ? එවැනි දෙදෙනෙක්, දෙපිරිසක්, පිරිසක් පවුලක ජීවත් වුනත් ආයතනයක කුමන පරිසරයක ජීවත් වුනත් ඔවුනොවුන් කෙරේ මොනතරම් සැනසිල්ලක් ද, එයයි අර සඳහන් කළේ.

බුදුරජාණන් වහන්සේ තුන්වෙනුව ප්‍රශ්න කරනවා. එනම් මිනිස් ධර්මය, එයටත් වඩා ඉහළට ගිය මනුෂ්‍යන්ගේ මාර්ගයෙන් ඉතාමත් ඉහළට උත්කෘෂ්ඨ ස්වභාවයට පත්වුණ, ඒ වගේම ආර්ය මාර්ගයට මාර්ගය සකස් කර දෙන විශිෂ්ඨ ඥානයකින් යුක්තවන සුඛ විහරණයක් තියනවද? සුඛ විහරණයකට, අන්‍ය වූ සුඛ විහරණයකට අධිගත වෙලා එයට යුක්ත වෙලා ඔබ වාසය කරන්නේ නැද්ද? කියා තුන්වෙනුව ප්‍රශ්න කළා.

පින්වතුනි, තුන්වෙනුව ප්‍රශ්නය නැවතත් සඳහන් කළොත් එය මෙවැනි ප්‍රශ්නයක්. මිනිස් දහම ඉක්මවා ගිය එයටත් වඩා උතුම් වූ ස්වභාවයට පත්වුණු, ඒ වගේම ආර්ය මාර්ගයට කටයුතු සලසා දෙන විශිෂ්ඨ ඥානයක්,

අලමරිය ඥාන දස්සන විසේසෝ - විශිෂ්ඨ ඥාන මාර්ගයකින් ආර්ය මාර්ග වූ සුඛ විහරණයකට යුක්ත වූ පිළිපන් වූ මාර්ගයක් ඔබ අනුගමනය කරනවාද යන අදහසයි. එතනින් ප්‍රශ්න කරනු ලැබුවේ. අන්න ඒ ප්‍රශ්නයටත් අනුරුද්ධ ස්වාමීන් වහන්සේ පිළිතුරු ලබාදෙනවා.

භාග්‍යවතුන් වහන්ස, අපි 'විච්චිවේ ව කාමෙහි විච්චිව අකුසලෙහි ධම්මෙහි සවිතක්කං සවිචාරං විචේකජං ජීතිසුඛං පයමං ඝානං උපසම්පජ්ජ විහරාම' විච්චිව එනම් බලවත් ලෙස ඒ කාමයන් යටපත් කරගෙන,

විච්චිවේව කාමෙහි අකුසලෙහි ධම්මෙහි - එනම් බලවත් ලෙස කාමයන් යටපත් කරගෙන, ඒ වගේම බලවත් ලෙස අකුසලයන් බැහැර කර, විතක්ක විචාර සහිතව විචේකයෙන් හටගත් ජීති සුඛයෙන් යුක්ත වූ

ප්‍රථම ධ්‍යානය උපදවාගෙන වාසය කරනවා යැයි සඳහන් කළේය.

පින්වතුන් අග්‍රැතවත් පෘථග්ජන සිත්වල කාමාදි අරමුණු හට ගන්නවා. ඇසට රූපයක් හමුවුණාම 'වක්ඛුනා රූපං දිස්වා සුඛාය වේදනා පුටියෝසමානෝ අභිනන්දතී, අභිවදති, අජ්ඣොසායා නිට්ඨති.' යනුවෙන් සඳහන් කළ අයුරින් එය සුඛ වේදනාවක්, සැප අරමුණක් ලෙස පිළි අරගෙන එහි සතුටු වෙනවා. ඊළඟට ඒ ගැනම කියනවා. ප්‍රාර්ථනා කරනවා. ඒ කාම අරමුණෙහි සිත ඔසවලා තබනවා. ඔය බොහෝ දෙනා පවසන්නේ, ඒකමයි. මේ ලෙස ඇසට රූප, කණට ශබ්ද, නාසයට ආඝ්‍රාණ, දිවට රස, ශරීරයට ස්පර්ශ, මනසට සිතුවිලි අරමුණු වන විට සුඛ විඳීමෙන් උපාදානය කරගෙන සතුටු වෙනවා. ඒ ගැන කියනවා. සිතෙහි මුල්තැනක් දෙනවා.

වක්ඛු විඤ්ඤායා රූපා ඉට්ඨා, කන්තා, මනාපා, පියරූපා, කාමුපසංහිතා, රජනීයා ආදී වශයෙන් සඳහන් කළ අයුරින් රූපයේ වක්ඛු විඤ්ඤාණය පහළ වන විට ඉටු වඩන, මන වඩන, ඉටු කැමති මන වඩන ප්‍රිය දෑ කාමයන්ගෙන් යුක්ත සිත කුල්මත් කරන අදහසින් තමයි අර රූපයන්ගේ ඇලෙන්නේ, බැඳෙන්නේ, නැතිනම් දැඩිව අල්ලගන්නේ. මේ ආකාරයට ප්‍රිය ශබ්ද කෙරෙහින්, ප්‍රිය රසය කෙරෙහින්, ප්‍රිය ආඝ්‍රාණය කෙරෙහින්, ප්‍රිය ස්පර්ශය කෙරෙහින්, ප්‍රිය සිතුවිලි කෙරෙහින් බැඳෙනවා. මුලින් සඳහන් කළ ඉටු කැමති, මනවඩන.... ඒ දේවල් තමයි මේ පඤ්චකාම ගුණ හැටියටත්, ඒ රූපාදි අරමුණු හය මගේය, මම වෙමි, මගේ ආත්මය එනම් ස්ථීර පැවැත්මක් කියා උපාදානය කරගන්නේ.

මිළඟට දෙවෙනි ධ්‍යානයට සමවැදී වාසය කරනවා යැයි උන්වහන්සේ සඳහන් කළේය. විතක්ක, විචාරය නැතිව ජීති සුඛය ඇතිව විචේකයෙන් හටගත්ත ඒ සමාධිය භුක්ති විදීමින් ද්විතීය ධ්‍යානයට සමවැදී වාසය කරනවා.

මිළඟට තුන්වෙනි ධ්‍යානය තෘතීය හෙවත් තෘතීය ධ්‍යානයට සමවැදී වාසය කරනවා. ඉන් අදහස් කළේ ජීතිය බැහැර කර ජීතිය ඝෂය කර උපේක්ෂා ස්වභාවයට පත්වී වාසය කරනවා යන අදහසයි.

පින්වතුන් ආර්යයන් වහන්සේලා සඳහන් කරනවා, උපේක්ෂාවට පත්වෙලා සමාස්ත ප්‍රඥාව ඇති කරගෙන ස්මෘති ඥාණයෙන් යුක්තව, ආර්යයන් විසින් යම් ධ්‍යානයක් විස්තර කරනවා නම් ඒ තෘතීය ධ්‍යානයට පත්වෙලා වාසය කරනවා. කායික සුවය භුක්ති විදිමින් මනාව ස්මෘතිය පහළ කරගෙන වාසය කරනවා.

මිලඟට හතරවෙනි ධ්‍යානයට සමවැදි දුක්ඛ හෝ සොම්නස් මේ සියලු සුව සොම්නස් බැහැර කර උපේක්ෂාවටම පත්වෙලා ඒ ප්‍රීතිය, සුඛය ඒ සියල්ල බැහැර කර ඒ සුව සොම්නස් බැහැර කිරීමෙන් හටගන්නා ලද උපේක්ෂාවෙන් යුක්ත වූ යම් ස්මෘති පාරිශුද්ධිය ඇති ධ්‍යානයක් වේද ඒ වතුර්ථ ධ්‍යානයට සමවැදි එය භුක්ති විදිමින් වාසය කරනවා.

මිනිස් ධර්මයෙන් මනුෂ්‍යයන්ගේ මාර්ගයෙන් ඉහළට ගමන් කළ මනුෂ්‍යයන්ගේ මාර්ගය යයි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ප්‍රශ්න කළේ, ඇසෙන් රූපයක් දකිනවිට එය මගේ යයි සිතනවා. ඒ රූපයේ ඇලෙනවා. අප්‍රිය රූපයේ ගැටෙනවා. පිය රූපේ රූපේ සාරජ්ජනි අප්පිය රූපේ රූපේ ව්‍යාපජ්ජනි - සාමාන්‍ය අග්‍රැතවත් පෘථග්ජන පුද්ගලයෝ පියරූපේ ඇලෙනවා. අප්පිය රූපේ ගැටෙනවා. පිය රූපය මගේමයි ස්ථිරයි සදාකාලිකයි කියා සිතන්න පටන් ගන්නවා. එතනදී රාගාදී කෙලෙස් හටගන්නවා. අප්පිය රූපෙ ගැටෙනවා. එතනදී තරහව හෙවත් පටිඝය හට ගන්නවා. තථාගත බුදුරජාණන් වහන්සේ මේ පෙන්වුම් කළේ අග්‍රැතවත් පෘථග්ජන සාමාන්‍ය මනුෂ්‍යයන්ගේ ස්වභාවයයි. පින්වතුන් ඒ ස්වභාවය ඉක්මවා ගිය උත්තරීතර වූ මාර්ගයකින් ඒ වගේම ආර්ය මාර්ගය සාදාදෙන 'අලමරිය ඥාන දස්සන විසේසෝ' විශිෂ්ඨ වූ ආර්ය ඥාන මාර්ගයකින් ආර්ය මාර්ග වූ සුඛ විහරණයයි මේ ධ්‍යාන හතරෙන් සඳහන් කළේ.

පින්වතුන්, මිලඟට අනුරුද්ධ ස්වාමීන් වහන්සේ බුදුරජාණන් වහන්සේට මෙසේ සඳහන් කරනවා. සර්ව ආකාරයෙන්ම රූප සංඥාව ඉක්මවා ගොස් පටිඝ සංඥාව (තරහව) ප්‍රභාණය කිරීමෙන් නානත්ව සංඥාවන් නොමෙනෙහි කිරීමෙන් ආකාසඤ්ඤායතනයට සමවැදි

(ආකාසය අනන්තයි) වාසය කරනවා. මිලඟට විඤ්ඤාණය අනන්ත යයි විඤ්ඤාවඤ්ඤායතන සමාධියට සමවැදි ඒ ධ්‍යානයේ වැඩ සිටිනවා. මිලඟට (කිසිවක් නැත) ආකිඤ්ඤාවඤ්ඤායතනය ධ්‍යානය ලබා වැඩ සිටිනවා. ඊළඟට නේවසඤ්ඤානාසඤ්ඤා (ඇත්තේ නැත. නැත්තේත් නැත) ධ්‍යානයට සමවැදි වැඩ වාසය කරනවා. මේ ලෙස මනුෂ්‍ය ධර්මයෙන් වැඩි ආර්යය භාවය සිදුකිරීමට සමර්ථ විශිෂ්ඨ ඥාණ දර්ශනයක් වූ මේ වෙනස් පහසු විහරණය ලබන ලද්දේමු.

පින්වතුනි, මූලින් සඳහන් කළේ මේ තුන් නම බොහොම සමගියෙන්, සතුටු සිතින්, විවාදයක් නැතිව කිරිසි, වතුරයි වගේ ඔවුනොවුන් කෙරෙහි ප්‍රිය දැසින් බලමින් ජීවත් වෙනවාද? දෙවනුව, අප්‍රමාදීව කෙලෙස් තවන විරායයෙන් යුක්තව නිවනට මෙහෙයවන ලද සිතක් ඇතිව වාසය කරනවාද? එයටත් පිළිතුරක් ලබා දුන්නා. පින්වතුන්, ඒ පිළිතුරක් ලබාදෙන තැන බුදුරජාණන් වහන්සේට අනුරුද්ධ ස්වාමීන් වහන්සේ සඳහන් කරනවා 'භාග්‍යවතුන් වහන්ස, මට කියන්න යමක් තියෙනවා.'

අප තුන් නමගෙන් යම් කෙනෙක් පිණිඩපාතෙ වැඩිම කරලා පළමුව වැඩියා නම් උන්වහන්සේ ඒ අපේ අරණෙහි එනම් මේ ස්ථානයේ සියල්ල සකස් කරනවා. දන් පිළියෙල කරනවා. ආසන සකස් කරනවා. පැන් ගෙනෙවිත් තබනවා. අන් ස්වාමීන් වහන්සේලා ප්‍රමාද වුණා නම් උන්වහන්සේලා වෙනත් තැනකදී වැළඳුවා නම් ඉතිරි ආහාර පැත්තකින් තබනවා. භාජන සෝදා සුදුසු තැන්වල තබනවා. ඒ වගේම පළවෙනි ස්වාමීන් වහන්සේ දුටු වහාම වැසිකිලියට අවශ්‍ය වතුර ගෙනවිත් තියනවා. පාත්‍රා සේදීමට අවශ්‍ය වතුර ගෙනත් තියනවා. තමන් වහන්සේට තනියම කරන්න අපහසු නම් හිසින් සංඥා කර තව නමක් කැඳවාගෙන දෙපලම එය කරනවා. ඔවුනොවුන් කෙරෙහි මහත් වූ කරුණාවෙනුයි අපි මේ දේවල් සිදු කරන්නේයි උන්වහන්සේ සඳහන් කළා.

පින්වතුන්, ලෞකික මාර්ගය සමගියෙන් සතුටු සිතින් විවාද රහිතව කිරිසි වතුරයි මෙන් ඔවුනොවුන් කෙරෙහි ප්‍රිය දැසින් බලමින්

කටයුතු කරන ගමනේ නිවන අරමුණු කරගෙනම කටයුතු කරන ආකාරය දැන් පැහැදිලියි.

මිලගට අනුරුද්ධ ස්වාමීන් වහන්සේ බුදුරජාණන් වහන්සේට සඳහන් කරනවා. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ අවසාන වශයෙන් පවසන්න කථාවක් තියනවා. එනම් විදර්ශනා ප්‍රඥාවෙන් දැකී සියලු කෙලෙසුන් ප්‍රභාණය කරලයි වැඩ සිටින්නේ. තණ්හක්බය ඒ තෘෂ්ණාව මුළුමණින්ම ඝය කළා. නැති කළා. වචන තුනකින් සඳහන් කළොත් රාගක්ඝය, රාගය නම් වූ ඇලීම දෝෂක්බය, ද්වේෂය නම් වූ තරඟව ඝය කළා. මෝහක්බය - මෝහය මුළුමණින්ම ඝය කළා. සියලු ආකාරයෙන්ම ඇලීම්, බැඳීම්, ගැටීම් මුළාව මුල් කරගත් සියල්ල ප්‍රභාණය කළා. තථාගත බුදුරජාණන් වහන්සේ මහත් වූ සැනසිල්ලකට නිරාමිෂ ප්‍රීතියට පත්වුනා.

පින්වතුනේ, මෙලොව ජීවිතය උන්වහන්සේලා සමගියෙන් සතුටු සිතින් ගත කළ ජීවිතය වගේ, අවසානයේ මේ උතුම් වූ ශාසන පිළිවෙත් මගෙහි යම් වූද පරම නිෂ්ඨාවක් එනම් පරම වූ නිවනක් වේ නම් ඒ වෙනුවෙන් කටයුතු කළා සම්පූර්ණ කළා කියන අදහසයි. බුදුරජාණන් වහන්සේ සාධු කියන හඬින් අනුමත කොට වැඩම කළා. 'අනුරුද්ධ ස්වාමීන් වහන්සේ සඳහන් කළා මෙන් මමත් ඔය වගේම බුදුරජාණන් වහන්සේගේ ප්‍රශ්න වලට සිතින් පිළිතුරු දුන්නා. එයමයි මටත් ලබාදෙන්න තියන පිළිතුර.' යයි කිම්හිල ස්වාමීන් වහන්සේ සඳහන් කළා.

ඒ පමණක් නොවෙයි නන්දිය ස්වාමීන් වහන්සේ කල්පනා කරනවා, මට කිසිදිනක අනුරුද්ධ ස්වාමීන් වහන්සේ මෙවැනි විහරණයකට පත්වෙලා සිටින බව (එනම් ධ්‍යාන මාර්ගයට පත්වෙලා සිටින බව) මෙවැනි විදර්ශනා ප්‍රඥාවෙන් දැක කෙලෙසුන් ප්‍රභාණ කර ඇති බව කිසිදිනක සඳහන් කර නැහැ. නමුත් මගේ සිතින් උන්වහන්සේගේ සිත දකින අවස්ථාවේ උන්වහන්සේගේ සිතේ රාගාදි කෙලෙස් නොමැති බව මට දැනුනා. ඒ වගේම දෙවියොත් මට දන්වල තිබුණා. උන්වහන්සේලා තුන් නමට ඔවුනොවුන් කෙරෙහි මෙසේ දනෙන්න පටන් ගත්තා. නමුත් මේ එක් නමක්වත් මට ධ්‍යාන වලට

පත්වෙලා සියලු කෙලෙසුන් නසලායි වාසය කරන්නේ කියා සඳහන් කර තිබුණේ නැහැ. ගුණ සමාපත්ති වලට ළංවෙන පුද්ගලයෝ කෙලෙස් කථාවකට ළංවෙලා මට මේ දේවල් තිබෙනවා කියා සඳහන් කරන්නේ නැහැ. උන්වහන්සේලාගේ වාසය ඔවුනොවුන්ට ඔවුනොවුන් කෙරේ සිත දැනුනා. ගුණ සම්පන්න පුද්ගලයෝ සීලයෙන් ගුණයෙන් පිරිපුන් වන විට උන්වහන්සේලාගේ සිත තේරුම් ගන්න පුළුවනිද? එහෙම නම් මේ තුන් නමගේ ස්වභාවය තේරුම් ගත්තා.

තථාගත බුදුරජාණන් වහන්සේ වැඩම කළා. බුදුරජාණන් වහන්සේ ළගට සමීප වුණු දීඝපරජන යක්සෙනෙවියා උන්වහන්සේට සඳහන් කරනවා, අර වූල ගෝසිංග වනයේ වාසය කරන අනුරුද්ධ, නන්දිය, කිම්හිල තෙරණුවන් වහන්සේලා ඒ වනයේ වැඩ සිටීම මොන තරම් සැනසිල්ලක්ද සුවයක්ද කියා.

පින්වතුනේ මේ හඬ ඇසුණු භූමාටු දෙවියෝ (බිම ඉන්න) සාධු කියන්න පටන් ගත්තා. මේ භූමාටු දෙවියන්ගේ හඬ ඇසූ වාතුර්මහාරාජක දෙවියෝ, ඊළඟට තව්තිසා දෙවියෝ, යාමය, තුසිතය, නිම්මානරතිය, පරනිමිතීක වසවත්තිය සහ බ්‍රහ්මකායික දෙවියන් දක්වාම එය අනුමත කරමින් සාධු කියන්නට පටන් ගත්තා. මෙහිදී බුදුරජාණන් වහන්සේ මේ දීඝපරජන යක්ෂයාට දීර්ඝව සඳහන් කරනවා, යම් කුලයකට මේ කුල පුතුන් තුන්දෙනා ගැන (අනුරුද්ධ, කිම්හිල, නන්දිය) මේ තෙරණුවන් වහන්සේලා ගැන සිතන්න පුළුවනි. නම් වූ ඒ කුලයේ පින්වතුන්ලාගේ සිත්වලට පවා සැනසිල්ලක් යහපතක් ලැබෙනවා කියා සඳහන් කළා. මක්නිසාද ඒ තෙරණුවන් වහන්සේලා, වජ්ජීන්ට මහත් වූ ලාභයක්, ඔවුනොවුන් අපට සැනසිල්ලකි.

එවැනි තෙරණුවන් වහන්සේලා යම් ගමක, නියම් ගමක, නගරයක, ජනපදයක, ඝණ්ඩිය, බ්‍රාහ්මණ, වෛශ්‍ය, ඝණ්ඩ පළාතක දෙවියන්, බ්‍රහ්මන්, මනුෂ්‍යයන් සහිත සෑම කෙනෙකුටම උන්වහන්සේලා තුන් නම ගැන සිතන්න සිතන්න සිදුවන්නේ යහපතක් ලාභයක් කියා එය අනුමත කළා. සාධු කියන්න පටන් ගත්තා. බුදුරජාණන් වහන්සේ එසේ අනුමත කළා.

මේ සූත්‍ර දේශනාවේ බොහෝ කරුණු අපගේ ජීවිතවලට ගලපා ගන්නට පුළුවනි. එසේ තමන්ගේ ජීවිතවලට ගලපා ගෙන ඔබ ස්වාමී දියණියක් ස්වාමී පුත්‍රයෙක් නම්, දෙමව්පියෝ දරුවෝ නම්, කළ‍්‍යාණ හිතවත්‍න ඇත්තෝ නම් සමගියෙන් සතුටු සිත් ඇතිව විවාද රහිතව ප්‍රශ්න විසදාගෙන 'බිරොදකිභුතා' - කරියි වතුරයි මෙන් ඔවුනොවුන් කෙරෙහි ප්‍රිය දැසින් බලමින් කටයුතු කිරීම සැනසිල්ලට හේතු වේ.

පින්වතුනි, අනුරුද්ධ ස්වාමීන් වහන්සේ මේ තුන් නමගේ සිත පිළිබඳ දැක්වූ අදහස මනුෂ්‍ය ජීවිතයක් ගත කරන අප හැම කෙනෙකුටම මොනතරම් සැනසිල්ලක්ද. අන් අයට දොස් නොපවත්වා අපේ සිත හදාගෙන අනුන්ට විපතක් කරදරයක් නොවීමට ආරක්ෂා වී අපි ධර්ම මාර්ගයට පිවිසෙමු. මේ වූලගෝසිංහ සූත්‍ර දේශනාව ඔස්සේ ඔබත්, මමත් සැනසෙන ගමනේ අප හැම දෙනාම අනුරුද්ධ ස්වාමීන් වහන්සේ සඳහන් කල ධර්ම කථාවේ කෙළවර සඳහන් කල ඒ උතුම් වතුරායඝී සත්‍ය ධර්මය අවබෝධයෙන් අමා නිවන් පිණිස මෙම වීර්ය දරමු යයි ආරාධනා කරමින්, අප සැම දෙනාටම ඒ උතුම් වූ වතුරායඝී සත්‍ය ධර්ම අවබෝධයෙන් අමා නිවන් පිණිසම උපනිශ්‍රය වේවා! යි සාධු ! සාධු !! සාධු !!! යි අධිෂ්ඨාන කරමු.

“අභුතවාදී නිරයං උපේති
යෝවාපි කඛා න කරොමිති වාහ
උභෝපි තේ පෙච්ච සමා භවන්ති
නිහීනකම්මා මනුජා පරස්ථ”

බොරු කියන තැනැත්තා අපායට යන්නේය. නැවත යමක් (පව්) කොට නොකෙළෙමි තැන්තාද නරකයට යන්නේය. නිහීන කම් කලාවූ ඒ දෙදෙනාම ගති වශයෙන් අපායෙහිදී සමාන වෙති.

(ධම්ම පදය - නිරය වග්ගය)